התאחדות יוצאי תורכיה

BÜLTEN

www.turkisrael.org

İSRAİL'DEKİ TÜRKİYELİLER BİRLİĞİ YAYIN ORGANI SAYI 70 NİSAN 2017

BAKAN NABİ AVCI'DAN İSRAİL'E TARİHİ ZİYARET

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanı Sn. Nabi Avcı, 7 Şubat tarihinde İsrailli mevkidaşı Turizm Bakanı Sn. Yariv Levin ile Tel Aviv Sergi ve Fuar Sarayı Ganey HaTaaruha'da turizm fuarı çerçevesinde bir araya geldi. Bakan Avcı ziyareti kapsamında Yafo'da bulunan Türk Kültür Merkezi'nin açılışında da hazır bulundu. Bakan Avcı ayrıca İsrail'deki Türkiye kökenlilerin merkezi olan Bat Yam'daki Türkiyeliler Birliği'ni de ziyaret etmeyi ihmal etmedi. ■Sayfa 8

Bakan Nabi Avcı, İsrail'e gelmesini müteakiben temaslarına mevkidaşı Yariv Levin ve maiyeti ile bir araya gelerek başladı. Basın toplantısı gerçekleştiren iki bakan turizmin iki ülke ve halkları arasında köprü vazifesi göreceğini ve siyasi konularda ortaya çıkan sorunların bunu engellemeyeceği temennisini dile getirdi. Her iki bakan da karşılıklı olarak turist akışının arttırılması konusunda arzularını dile getirdi. Bu projenin hayata geçirilmesi için ise Doğu Akdeniz'de "cruise" tipi gemi taşımacılığı ile turizme yeni bir ivme kazandırılabileceği vurgulandı.

Bakan Nabi Avcı ve Türkiyeliler Birliği Başkanı Zali de Toledo

Levin ve Avcı Tel Aviv Fuar Merkezi'nde özel görüşmede

UZUN İNCE BİR YOLDAY(D)IM

Hay Eytan
Cohen Yanarocak

Sevgili Okurlar Merhaba,

Bülten'in bu sayısında Ekim 2010 tarihinden beri bilfiil, gün gün mücadele ettiğim ve sonunda tamamladığım doktora öğrenim maceramın bana düşündürdüklerini sizlerle paylaşmak istedim.

■Sayfa 7

TÜRKİYE'DEN İSRAİL'E GÖÇ

Selim Amado

Biz Yahudilerin bir türlü başaramadıkları şeyler de var. Mesela biz, Siyonizm'in; Yahudilerin iki bin sene dağınık yaşamasının sonu, bağımsız bir devlet, inançlarına göre tarihi anavatanlarına dönmek ve kendi bayrakları altında bağımsız bir millet olarak yaşama arzusu ve azmi, kararlılığı olduğunu anlatamıyoruz.

Felsefelerindeki görüş farkları, Siyonizm'de yıllarca süren Yahudi kavgalarına sebep olmuş, değişik açılardan Siyonizm tarif edilmeye başlanmıştır: Politik Siyonizm, Dini Siyonizm, Sosyalist Siyonizm ve Territorial Siyonizm bunlar arasında sayılabilir.

Avusturya Yahudisi, hukukçu ve gazeteci, basın temsilcisi olarak Fransa'ya gönderilen, Yahudi olmakla birlikte dindarlıkla ilgisi olmayan Dr. Theodor Herzl'in Yahudilere din devleti teklifinde bulunmadığını anlatamadık. O da Dreyfus davasını izlerken "Çıfıt ve Pis Yahudi'' iltifatlarıyla tanıştı.

Theodore Herzl

Vatan olarak bugünkü İsrail topraklarında yerleşmenin problematiğini çok iyi bilmesine rağmen; Arjantin, Uganda, Osmanlı İmparatorluğu ile anlaşıp onların politik himayesinde otonom olarak yaşamak gibi hal çarelerini asla dışlamadığı ve 35 yaşında ölen genç bir ideolog olduğu genellikle bilinmez. ''Siyon'', her üç tek Tanrı dininin kutsal saydığı merkez şehrin kurulduğu tepelerden birinin adı olmasına rağmen, güya Yahudiliği daha başka, daha sempatik, kendi halinde bir dini inanç olarak göstermek amacıyla "Ben Yahudiyim fakat Siyonist değilim" gibi deyimler uydurabilmiş insanlarımız var. Yahudilere bağımsızlık verecek ve din devleti kuracak birinin mesihten başkası olamayacağını savundukları için, Herzl'i de, kurulan Yahudi devletini de tanımayan, İbraniceyi bilen fakat konuşmayan, hatta İsrail'i yok etmeye and etmiş olanlarla (mesela İran liderleri) anlaşmalar yapan, hediyeli delegasyonlar gönderen aşırı dindar (ultra Ortodoks Neturei Karta) gruplar en marjinal ve tuhaf görüşleriyle değil, Yahudi devletinin sanki tüm Yahudilerin milliyetçi bir Yahudi devletine razı olmadığını gösterme gayretinde olanlar var.

19. asrın çok özel ekonomik şartlarında, hasta adam denen Osmanlı'nın maliyesine para teklifiyle canla başla çalışan Herzl, her işi para ile satın alabileceğini zanneden, parasıyla Yahudilere devlet kurmaya kararlı, bütün dünyası para olan bir milletin ve politik akımın temsilcisi olarak gösterildi. Ardından gelen ve hala maalesef merakla okunan Siyon Yaşlıları Protokolü kitabında Herzl; Siyonizm, Yahudilik, para babalığı, parayla dünyaya hakim olma mefhumlarını birbirine karıştırıldı. Bugün milyonlarca insanın antisemit görüşlerinin kaynağı da bu. Ve biz bunu değiştiremiyoruz.

Bir şeyler yapmak lazım. Dünya değişiyor, Siyonizm, Yahudilik ve İsrael anlayışını yenilemeye çalışmak gerekiyor. Özellikle Yahudi gençliğinde. Bu gayretler, asimilasyonun da, her söylenenin tesiri altında kalmanın da panzehiri olacaktır.

Garibaldi, Atatürk, Napolyon Bonaparte, Jose Marty, Simon Bolivar'lar ve bunlar gibileri bütün dünya milletlerinde vardır. Biz Yahudilerde 2000 senelik diasporada, bilimde, felsefede, sosyal hayata ve ekonomiye katkılar büyük olmuş, fakat askeri başarılar, zaferle sonuçlanan silahlı mücadeleler olmamıştır. Halbuki tarih, son birkaç yüz yıl ile ne başlar ne de biter. Biz tarihimizin 3000 yıllık geçmişi ile meşgul olduk, çünkü bu uzun devrede gelip geçen kültürleri, orduları, imparatorlukları aştık, Tevrat adlı dini kitabımızın öğrettikleriyle değişik coğrafyalarda özel topluluklar olarak yaşamaya önem verdik, öğrendik ve kaybolmadık. O bakımdan kutsal topraklarımızı vatan olarak seçmekle biz, bizden çok daha sonra, çoğunlukla bölgenin tarım işlerine katkıda bulunmak ve ekmek paralarını çıkarmak için yerleşen Arapların toprağını çalmadık. Sonra bu toprakları kanımızla suladık. Kalkıp ''Yahudiler Arap toprağını çaldılar'' demek, en hafif deyimiyle yalandır.

Bu hususta Yahudi gençliği ve dünya entellektüellerini aydınlatmak İsrael'e düşüyor. Bu hususta hiçbir gayret, bir Yahudinin yaşadığı ülkeye sevgi ve sadakatine zarar vermez.

Tevrat'a veya Kuran'a göre Hazreti İbrahim Orta Doğu topraklarını varislerine bıraktıysa da bunları Yahudilere (İshak'a) tek başına vermedi. İsmail şahsında Araplara da vermiş oldu. Ne diye ''Nil'den Fırat'a Büyük İsrail'' safsatasına Yahudiler sahip olsun? Kendi 6 milyon Yahudisini idare ederken karşılaştığı güçlükler, olmayacak koalisyonlarla ve skandallarla boy ölçüşmeler yetiyor da artıyor bile.

Ön yargılılara her şey kasıtlı gözükür. Felaket bölgelerine ilk yardıma koşan İsrail ise "muhakkak bir amacı vardır" diyene ön yargısını sildirmek kolay olmaz.

İlişkilerini, tarihi dostluk ve minnet hislerini bir müddet unutturmaya çalışan ve Arap Müslüman kardeşliğinden Türkiye'ye hayır geleceğine inananlar hatalarını anladılar. Ortak çıkarlara göre karşılıklı dostane diplomatik ilişkilerin yeniden tesis edildiğini görmenin mutluluğunu yaşıyor, bu dostluğun devam edeceğini ümit etmek istiyoruz.

TÜRKİYELİLER BİRLİĞİ'NDE BURS DAĞITIM TÖRENİ

18 Aralık 2016 pazar gecesi Türkiyeliler Birligi Derneği (İYT) Bat Yam lokali bir kez daha çok güzel bir geceye ev sahipliği yaptı.

Düzenlenen törende, İYT burs komitesi ve Dünya Sefarad Yahudileri Federasyonu'nun vermiş oldukları destekler sayesinde İsrail'de eğitimini sürdüren Türkiye kökenli hazırlık sınıfı (mehina), lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine burs verildi. Gecede İsrail'in seçkin üniversitelerinde ve

kolejlerinde çeşitli departmanlarda okuyan toplam 20 öğrenci burs almaya hak kazandı.

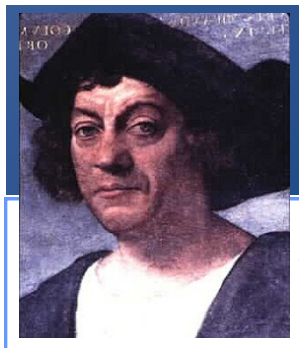
Bu kalabalık gecede, katılımcılar arasında, burs kazanan öğrenciler ve aileleri, Türkiyeliler Birliği dernek üyelerimiz, aliya komisyonu başkanı Moiz Sustiel ve yönetim kurulu üyelerinden Momo Uzsinay da yer aldı. Gecenin ev sahipliğini, derneğimizin başkanı Zali de Toledo ve yönetim kurulu kıdemli üyeleri Nesim Güveniş ile Selim Salti üstlendi. Dernek üyelerinin yanı sıra Bat Yam Belediyesi temsilcisi de gecede hazır bulunarak, bu burs töreninin anlam ve önemini belirten bir konuşma yaptı. Başkan Zali de Toledo, burs dağıtım töreninin bir bayrama eş değer olduğunu belirtip, bu gecenin gerçekleşmesinde katkıda bulunan tüm hayırseverlere teşekkürlerini sundu. De Toledo, burs dağıtım gecesinin uzun bir çalışmanın meyvesi olduğunu, bu gecenin ana amacının, Türk kültürünün tanıtılması ve burs alan öğrencilerin topluma daha yararlı birer fert olmalarını sağlamak olduğunu açıkladı. De Toledo'dan sonra sözü alan Nesim Güveniş de benzer bir konuşmayı İbranice olarak yaptı. Konuşmaların ardından burs dağıtım töreni yine Nesim Güveniş ve Zali de Toledo'nun sunuculuğunda gerçekleşti. Burs dağıtımları sırasında başta İshak Alaton olmak üzere aramızdan ayrılan hayırsever cemaat üyelerimiz saygıyla anıldı.

Burs töreninin bitiminde, ödul alan öğrencileri temsilen Betina Tabah Türkçe olarak, İzel Maden ise İbranice olarak Türkiyeliler Birliği Derneği'ne öğrencilere olan desteklerinden ötürü teşekkür konuşması yaptılar. 10 yıldır İsrail'de yaşayan, Bar İlan Üniversitesi kimya bölümünde son sınıf doktora öğrencisi olan Betina Tabah, konuşmasında ulu önder Ataturk'ün ünlü sözünü hatırlatarak günün anlam ve önemini tekrar vurgulamak istediğini belirtti: "Dünyada her şey için, uygarlık için, yaşam için, başarı için en hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlim ve fen haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, delalettir." Betina Tabah "10 yıldır vatandaşı olduğum Eretz Israil'e akademik alanda hizmet etmekten her gün onur ve gurur duyuyorum. Bu gece burda bulunan diğer bursiyerlerin de en az benim kadar kendilerini eğitim ve öğretime adadıklarına ve bu ödüle layık olduklarına gönülden inanıyor, onları başarılarından ve azimlerinden dolayı tebrik ediyorum" dedi. Tabah, konuşmasını "Bu tür desteklerin birlik ve beraberliğimizi daha da sağlamlaştırdığına yürekten inanıyorum. Toplumumuza nice pırıl pırıl gençler kazandırmak adına bu geleneğin gelecek nesillere de aktarılmasını diliyorum" diyerek konuşmasını sonlandırdı.

7 senedir İsrail'de yaşayan, Ben Gurion Üniversitesi Enerji Mühendisliği bölümünde yüksek lisans öğrencisi olan İzel Maden, konuşmasında, daha Aliya yapmadan önce akademik eğitimine İsrail'de devam etmenin aklında olduğunu ve bu fırsatı sanayide 3 sene kadar mesleğini icra ettikten sonra yarattığını ifade etti. Yeni bir ülke, kültür ve dile alışma esnasında aynı anda hem eğitimini devam ettirip hem de çalışıyor olmanın zorluklarına değinen Maden, tam bu noktada bu gecede verilen maddi ve manevi desteğin ne kadar önemli ve değerli olduğunu tekrar hatırlattı. Konuşmanın devamında, sağlanan bu desteğin gelecekte İsrail toplumuna hem akademik hem sanayi alanında hizmet olarak geri dönecegini ekledi. Buna ek olarak, gecede burs alan öğrencilerin gelecekte kendinden sonraki nesillere aynı desteği sağlamaktan geri kalmayacağına olan inancını sözlerine ekleyerek konuşmasını sonlandırdı.

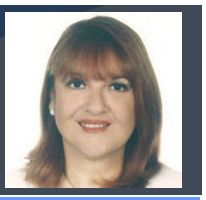
■Betina Tabah

GİZLİ YAHUDİ: KRİSTOF KOLOMB

Sara Yanarocak

15 Şubat 1493 tarihinde, Kristof Kolomb, Avrupa dünyasına yazdığı bir mektupta, yeni bir dünya keşfettiğini belirtiyordu. Kolomb'un Hindistan zannettiği bu "Yeni Dünya" aslında Amerika Kıtası'ydı. Bu keşifle birlikte, dini özgürlükler ve hoşgörü yeniden sağlanabilecek gibi görünüyordu. Kristof Kolomb bu yeni açıklaması ile, özellikle Yahudilerin umut kapılarını aralamıştı.

Kolomb'un bu tarihsel mirasının anlamını daha iyi kavrayabilmek için, öncelikle onun geçmişini daha iyi bilmek gerekmektedir. Kolomb, engizisyonun en karanlık dönemlerinde bir Anusim (Kristiyano Nuevo, Konverso, Kripto Yahudi, Marrano) olarak hayatını sürdürmüştür. Anusim, Yahudi dinini gizlice sürdüren "Gizli Yahudi'lere" verilen isimdir.

Bu kişiler, sırları çözüldüğünde, engizisyonun elinde korkunç işkenceler görerek hayatlarını kaybetmişler ve "din şehidi" olmuşlardır. On binlerce gizli Yahudi bu şekilde öldürülmüştür.

Kolomb'un gerçek kimliği asırlar boyunca tartışılmış, bu konuda çeşitli tezler ileri sürülmüştür. İtalyanlar, Kolomb'un Lugano'da doğduğunu ve babasının bir gözetleme kulesinde memur olarak çalışan Domenico Colombo olduğunu iddia ederler. İspanyollar, onun İspanya topraklarında doğduğunu ileri sürerlerken, babasının farklı bir isimle ticaret yaptığını iddia ederler.

Yakın bir geçmişte, Amerika'nın CNN yayın kuruluşunda görevli olan Charles Garcia, konuştuğu İspanyol din adamları Jose Erugo, Otero Sanchez ve Nicholas Dias Perez'in, Kolomb'un gizli Yahudi olduğuna emin olduklarını, hatta Hindistana yaptığı seyahatlerde aslında o dönemde ileri sürdüğü sebeplerin aksine başka amaçlar güttüğünü söylemişlerdir.

Günümüzde Kolomb'un şahsi mektupları, tuttuğu günlükler arşivlerden çıkartılmıştır. Bir aktarıma göre, Kolomb'un kişisel yazılarında, çağdaşlarıyla yaptığı yazışmalarda farklı ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Kullandığı dil, İspanyolların o dönemde kullandıkları dilden oldukça farklıdır. Dil Bilim Profesörü olan Estelle Irizary, yüzlerce metnin incelenmesinden sonra, Kolomb'un İspanyolcasının, o dönemde kullanılan Kastilyano İspanyolcasının bir dialekti olan Ladino olduğunu ortaya koymaktadır. Bilindiği gibi Ladino (Judeo Espanyol), o dönemdeki Yahudilerin kullandığı şifre bir lisandır. Aynı Aşkenazların kullandığı Yidiş lisanı gibi. Kolomb'un yazdığı bu mektupların aynı zamanda, İbranice gibi sağdan sola doğru yazılmış oldukları görülmektedir. Semitik dil uzmanı Maurice David'in önemli bir saptaması ise, özellikle dindar Yahudiler arasında mutlaka kullanılan, İbranice "Bet" ve "Hey" harflerinin mektuplarında sıkça kullanıldığıdır. Bunun anlamı "B'ezrat Haşem" (Tanrı'nın Yardımı ile) demektir. Çok tabiidir ki Kraliçe İzabella ve Kral Ferdinand'a gönderdiği 13 adet mektupta, bu harflere ve Ladino diline kesinlikle rastlanmamaktadır.

Kolomb'un Yahudi kimliği ile ilgili en önemli deliller, onun diğer mektuplarında açıkça kendini belli etmektedir. Öteden beri önemli bir Yahudi geleneği olan yoksul Yahudi kızların evlenebilmeleri için gerekli drahomanın (çeyiz parası) toplanabilmesi için, Yahudilerden rica ettiği yardım parası (tsedaka) içeren mektuplar, Lizbon'daki Yahudi mahallesinin hemen dışında yaşayan yoksul Yahudiler için yardım parası rica ettiği mektuplar, onun gizli Yahudi kimliğini ortaya koymaktadır.

Diğer ilginç bir keşif ise onun imzasında bulunmaktadır. İmzasında adının hemen altında noktalardan oluşmuş üçgen bir şekil yer almaktadır. Bu noktalardan oluşmuş üçgen şekil, gizli Yahudilerin mezar taşlarında da görülmektedir. Bu şekil, kullanılması yasak edilen Kadiş duasını simgeleyen bir işaret olarak bilinmektedir. Kolomb kendi çocuklarına da geleneklerinin geleceğe aktarılması için onun ardından Kadiş duasını okumalarını vasiyet etmiştir.

İnsanlar genellikle Kristof Kolomb'un yaptığı seyahatlerin masraflarının, İspanya hükümdarları İzabella ve Ferdinand tarafından yapıldığını sanırlar. Aslında bu yolculukların finansı, iki gizli Yahudi olan varlıklı iş adamları, Louis De Santangel, Gabriel Sanchez ve en önemlileri ünlü Yahudi tüccar ve din adamı olan Rabi İsaac Abarvanel tarafından sağlanmıştır. Bu tarihi gerçek, bir takım soruları da akıllara getirmektedir. Yahudiler, Kolomb'un keşif seyahatleri ile niçin bu kadar yakından ilgileniyorlardı?

Simon Wiesenthal'in "Umuda Açılan Yelkenler" adlı kitabında, Kolomb'un seyahatlerinin gerisindeki gizli amacın, o dönemde Engizisyon tarafından katledilen Yahudiler için "Emniyetli Bir Cennet" bulmak olması belirtilmektedir. Aynı şekilde Asya'ya giden yolda altın bulabilmek, haçlı ülkelere bu altınları vererek, kutsal topraklara gidip, Bet haMikdaş'ı yeniden inşa ettirebilmektir.
Dr. Gerhard Falk'un, "Gerçeklerin Peşindeki Adamlar" adlı kitabında, bu seyahatinde Kolomb'un yanına iyi İbranice bilen bir tercüman aldığını, niyetinin Hindistan'da yaşadıkları sanılan kayıp 10 Yahudi kabileyi bulmak olduğunu yazar. Ayrıca o dönemde yazılan manzum bir yazıda: "1492'de, Kolomb mavi Okyanus'a açıldı. Tercümanının adı Lou idi. Kendisi de gerçek bir Yahudiydi" dizeleri mevcuttur. Kolomb'un yaşadığı devirde keşif seyahatleri ile ilgili günceler tutulurdu. Aslında onun yola çıkış tarihi olarak Av ayının 9. günü tespit edildiği halde (Tişa beAv), daha sonra bu günün Yahudiler için uğursuz bir gün olduğu göz önüne alınarak seyahatin 3 Ağustos yani 13 Av gününe ertelendiği okunmaktadır. Bu tarih aynı zamanda, İspanya Yahudileri için din değiştirmeye karar verme veya İspanya'dan sürgüne gitme günü olarak kanunen saptanan tarihe denk düşmektedir. Herkesin anlamını çok iyi bildiği bu kararı, doğal olarak Kolomb da çok iyi bilmektedir.

Kolomb her ne kadar Hindistan'a yelken açtığını sansa da, kaderin bir işareti olarak bu seyahat; özgürlüğün, dini hoşgörünün hüküm süreceği Amerika kıtasına doğru gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak, acılar içinde yaşayan, kendi gerçek halkı olan Yahudiler için güzel ve emniyetli topraklar bulmak için çabalayan Kristof Kolomb, Tanrı'nın ilahi yardımı ile Amerika kıtasını keşfetmiştir.

Foto: Florida Museum of Natural History

DUVARA MI KONUŞUYORUM?

Riva N. Essemini

“Yeryüzüne on güzellik ölçüsü indi, Yeruşalayim bunların dokuzunu aldı” diye yazar Talmud’da. Günlük duaların temeli kabul edilen “onsekiz kutsama” olarak bilinen Amida’da, günde üç kere “Yeruşalayim’e, senin şehrine bizi merhametle ve hızla geri gönder” deriz.

Ekmek yenen her yemekten sonra okunan şükran duası Birkat Amazon’da “Yeruşalayim’i, kutsal şehri, bizim zamanımızda hızla yeniden inşa et” diye dua ederiz. Pesah sederi sonrasında, her sofrada aynı sözler yükselir “Gelecek yıl Yeruşalayim’de.” Yeni alınan bir evin kapı girişindeki duvara “zeher lekorban” adı verilen bir işaret yapılır ve duvarın boyası kazınarak, Tanrı’nın evi yeniden inşa edilmediği sürece bizim de evlerimizin bir parçasının eksik olduğunu gösteririz. Birçok kişi tarafından az bilinen bu mitsva evlerimiz için aynı zamanda bir koruma kalkanı görevi görür (Rav Hayim Palaçi - moel lekol hay).

Her Yahudi düğünü töreni, damadın bir bardağı ayağıyla kırmasıyla sonlanır çünkü kutsal mabedimizin yıkılmış olmasıyla, sevincimizin tam olmadığını göstermek isteriz. Tehilim 137’de yazılı olduğu gibi: “seni unutursam Yeruşalayim, sağ elim hünerini unutsun, eğer seni hatırlamazsam, eğer Yeruşalayim’i neşemin en tepesine yüceltmezsem, dilim damağıma yapışsın.”

Yeruşalayim denince akla, Yahudilerin binlerce yıllık özlemlerini, yaslı dualarını barındıran Ağlama Duvarı, Batı duvarı ya da İbranice adıyla Kotel HaMaaravi gelir. Kral Herod tarafından 2000 yıl önce inşa edilen, Romalılar tarafından M.S. 70 yılında yıkılan ikinci Bet HaMikdaş’ın, kutsal mabedimizin bahçe duvarına ait bu tek kalıntı, inananlar için İlahi mevcudiyetin, “şehina’nın” (Nur) bu dünyada hala sürekli barındığı tek yerdir.

Bu duvarın önünde ilk durduğumda 17 yaşındaydım. Senelerdir görmediğim ve çok sevdiğim biriyle buluşacak gibi heyecanlıydım. Élie Wiesel’in dediği gibi, bir Yahudinin Yeruşalayim’e gelişi, bir ilk buluşma değil, eve dönüştür. Dualarımı bir kağıda not ettim, ne ilginç...

“Dualarımızı duyan Tanrı” deriz. Siz hiç sinagogda dua ederken elinde kağıt kalem olan birini gördünüz mü? Bu geleneğin kaynağına Şut Şevet Hakeati adlı eserde rastlanır. Aaron HaKohen Mişkan’da dua ederken, Tanrı’nın huzuruna çıkarken, üzerinde on iki kabilenin isminin yer aldığı bir kolye takardı. Pasukta yazdığı gibi “zikaron lifne Aşem tamid.” Buna dayanarak Sforno, yazılı olan kişisel duaların, Tanrı’nın sürekli gözünün önünde yer aldığını söyler. Or Ahayim Hakadoş‘un, öğrencileri ile yazışmalarında (18. yy) kendisi için Kotel’e bir not bırakmalarını ister. Yeruşalayim doğumlu Hida ise sürgüne gönderildiğinde, bir gün bu topraklarda gömülmek için Kotel’e not bırakır. Bu isteği ölümünden 150 sene sonra gerçekleşir, 1960 yılında naaşı Yeruşalayim’e getirilir.

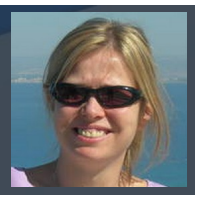
Ben de hazırladığım notu taşların arasına sıkıştırdıktan sonra başımı gökyüzüne kaldırdım, gökyüzü daha önce hiç görmediğim kadar maviydi, bembeyaz taşlar güneş ışığını göz kamaştıran şekilde yansıtıyordu. Taşların arasından sarkan yeşillikleri görünce anlamaya başlıyordum, burası umutların yeniden yeşerdigi yerdi. İnsanın kendini en çaresiz hissettiği anlarda, Tanrı’nın varlığını en çok hissetmeye çalıştığı o sessizliğin ortasında, beyaz güvercinler fark ettim. Huzur ve barış dolu hissederek ayrıldım, sırtımı vermek istemeden, yavaş adımlarla geri geri giderek uzaklaştım. Gözlerimden birkaç damla yaş döküldü ve düşündüm: Yeruşalayim’i, yıkık bir bahçe duvarının ardında bir zamanlar yakılan kurbanların dumanını, Bet HaMikdaş’ı.. Ravlarımız “her kim Bet HaMikdaş’ın yıkımı için ağlarsa, onun yeniden inşasına tanık olur” diye söyler. David HaMeleh tanrıya dua etmek için gece yarısı kalkardı. (hatsot layla akum leodot lah, Tehilim 119:62.) Arizal, gece yarısı kalkıp Bet haMikdaş’ın yıkık olmasından dolayı üzüntü duyanların okuması için "Tikun Hatsot" adlı bir metin yazarak dua kitaplarımıza eklemiştir. Tikun Hatsot vakti, gece yarısından gün ağarıncaya kadardır. Kapı eşiğinde yere bir bez konur ve ayakkabılar çıkarılarak üzerine oturulur. Dua kitaplarının yandığı, Bet HaMikdaş’ın yıkıldığı, büyük din adamlarının katli düşünülerek kederlenilir, ağlamaya çalışılır. Kişi, bu dualar sırasında yeterince üzüntü duymayacağını düşünüyorsa bile, kendini bu metni okumaya alıştırmalıdır. Bir başka yöntem ise Kotel’e daha sık gitmektir. Senede en az üç kez Sukot, Pesah bayramlarında ve Şavuot bayramının hemen ertesinde gitme alışkanlığı vardır. Bunun da sebebi “Şaloş Regalim” dediğimiz bu bayramlarda Bet HaMikdaş’a getirilmesi gereken kurban zorunluluğunu hatırlamaktır. Yeruşalayim’de oturanlar bile bu zamanlar dışında, yurtdışından gelen bir misafir yoksa, Kotel’e gitmeyi düşünmeyebilir. Zira bir duvarın önünde konuşma düşüncesini anlamsız bulabilir. Her ne kadar “acaba duvara mı konuşuyorum” dediğimiz anlar olsa da, tüm dualar Yeruşalayim’den geçerek göklere ulaşır. Bulunduğumuz her yer aslında bir duvar olabilir ama bazen bu bir yurtdışı aramadır, bazen şehirler arası, oysa Kotel’deyseniz, telefonu kaldırdığınızda, Tanrı’nın, hattın diğer ucunda olduğunu fark edersiniz.

En kısa zamanda hep birlikte huzur ve barış içinde tüm sevdiklerimizle o duvarın önünde toplanabilmek dileğiyle...

Foto: The Forward

PAMUK İPLİĞİ

Mati Turyel

Herkesin bildiğini söylemeye “malumun ilanı” denir. Ancak bu konuda beylik laf etmeden de başlayamazsınız. Konu devletlerarası ilişkiler, özellikle ikili devlet ilişkileri. Pamuk ipliğine bağlıdır bu tarz ilişkiler ve devletler çok ufak ve dikkatli adımlar atarak ve ilişkileri bozmamaya çalışarak hareket ederler veya etmeye çalışırlar.

İlk gençlik yıllarımdaki politikacı ve diplomatlar bunun bilincinde olan şahıslardı. Devletlerarası ilişkileri kurmak ve korumak ne kadar zorsa, yıkmak o zorluk derecesinde kolaydır. Söylenilen sözlerdeki değişimler, tutumlar hep ilişkilerde bozulmalara yol açmıştır. Bunun örnekleri tarihte fazlasıyla bulunur.

Dediğim gibi ilk gençlik yıllarımdan, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın bir zamanlar diline "monşerler" diyerek doladığı, ikili ilişkileri belirli bir yönde ve dengede tutmaya ve de ülkenin onuru ile gururunu korumaya çalışarak yönlendiren diplomatları ve devlet adamlarını hatırlıyorum. Rahmetli İsmail Cem, Dışişleri Bakanı olduğu dönemde gerçekleştirdiği İsrail gezisi kapsamına Yad Vashemi de almış ve ziyareti esnasında Yad Vashemde kipa takma inceliğini göstermişti. Türk basınındaki bazı medya mensupları Selanikli bir aileye mensup olduğunu yani Sabetaycı olduğunu ima etmiş ve davranıştaki inceliği anlama zahmetine katlanmamışlardı.

Son zamanlarda pek çok ülkelerarası ilişkilerde sürüp giden yıkıcı bir hava var. Özellikle son yıllarda Türkiye'nin pek çok ülke ile olan ilişkisi problemli bir hal almıştır. Son zamanlarda yaşanan Türkiye–Almanya krizine daha dün Türkiye-Hollanda krizi eklendi.

Eskiden milletler arası husumetlerimiz genellikle tarihten gelen Türkiye-Yunanistan ve Türkiye-Güney Kıbrıs ilişkilerindeydi. Bir dönem Türkiye-Bulgaristan ilişkileri de Bulgaristan'ın Türk asıllılara yaptığı zulümden dolayı bozulmuş ancak Bulgaristan bir süre sonra geri adim atıp arayı düzeltmişti. Bu işten, Türkiye, halterci Naim Süleymanoğlu ile kazançlı çıkmıştı. Süleymanoğlu, Türkiye adına katıldığı olimpiyatlarda, halter dalında Türkiye'ye altın madalya getirmişti.

Türkiye'nin dış ilişkilerindeki bozulmalar bazı sivri sözlerin ve düşünülmeden yapılmış bazı hareketlerin sonucu olarak karşımıza çıkmakta. Türkiye-Rusya ilişkileri bir Rus savaş uçağının Türkiye'den çıkmadan hemen önce düşürülmesi ile bozulmuş ve tehlikeli bir açmaza girmişti. Türkiye ekonomisi bazı

yaptırımlardan dolayı zor duruma girmiş ve Türk turizmi batma noktasına gelmişti.

Anayasa değişikliğinin ülkenin ana konusu olduğu şu günlerde Türk bakanlar, başta Almanya olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk vatandaşları ile toplantılar düzenlemişler ancak Almanya ve bazı Avrupa ülkeleri bu bakanların gelmesine izin vermemiştir. Türkiye buna karşı sert bir cevap vermiş ve o ülkeleri "Nazi" politikalarını devam ettirmekle suçlamıştır. Almanya Başbakanı Angela Merkel bu yakıştırma karşısında "Nazi" kelimesinin çok dikkatli kullanılmasının gerektiğini belirtti ve bu ifadenin kullanımının sonlandırılmasını rica etti.

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu’nun Hollanda ziyaretinin iptali ve uçağına iniş izin verilmemesi daha da büyük bir olay yarattı ve Türkiye’de hem iktidar hem de muhalefet, olayı kınadı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Hollandalı yetkilileri de "Nazi" politikaları takipçisi olmakla suçladı.

Oysa olayın bir de öteki yüzü var: Hollanda'daki seçimler ve sağcı lider Wilders'in elini Avrupa'daki göçmen sorunundan dolayı güçlendirmesi. Ayrıca Hollandalı yetkililer başka bir ülkenin politik kampanyasının Hollanda toprakları üzerinde yürütülmesine karşı olduklarını belirttiler. Ayrıca bakanın gelmesine karşı olmadıklarını ancak zamanlamanın yanlış olduğunu belirttiler ve bakana, gezi ve toplantıyı daha ileri bir tarihe ertelemesi ricasında bulundular. Buna rağmen Türkiye geri adım atmadı. Bu satırları yazdığım sırada, Türk tarafı halen yaptırımlar üzerine konuşmakta.

Aynanın iki yönü vardır ve bizler daha çok Türk medyasında yazıldığı kadarını takip ediyorsak Türkiye’ye yapılanı ayıp olarak görebiliriz. Ancak hikâyenin tamamına baktığımız zaman durumu daha farklı kavrayıp hataları fark edebiliriz. Belki Hollanda kendini istekleri konusunda yeterince iyi ifade edemedi, neticede kendi ülkelerine kimi alacaklarına başka bir ülke değil kendileri karar verirler. Türkiye'nin hatası ise yaptığı çıkışlarda idi. Bir bakanın, ziyaretini daha ileri bir tarihte yapmasını istemek karşılaşılmamış bir durum değildir. Bunun için karşı tarafı ilişkileri kesmekle uyarmak ise son derece büyük bir hata ve devlet adamlığına yakışmayan bir davranıştır. Devletlerarası ilişkilerde kestirip atamazsınız, küsüp devletlerarası ilişkileri içinden çıkılması imkânsız hale getiremezsiniz, kişisel algılayamazsınız. Milletlerarası ilişkilerin çocuk oyunu değil pamuk ipliğine bağlı olduğu unutulmamalı ve sorumlu devlet adamlığının gerekleri yapılmalıdır.

Son olarak bu son krizi anlatan çok güzel bir deyimi hatırlatmak isterim. Neticede yazıya beylik bir söz ile başlamıştık. Deyim şöyle der: "Ayıkla pirincin taşını!" Bakalım bu kriz nasıl sonlanacak?

SEVGİ

Derleyen: Şlomo Farin

Sevgi öyle bir duygudur ki, verdikçe artar, paylaşıldıkça büyür. Ama aptallık da aynen öyledir, verdikçe artar, paylaşıldıkça büyür. Üstelik sevgi ile aptallık arasındaki ilişki sadece ikisinin de paylaşıldıkça artmasında, verdikçe büyümesinde değildir. İkisinin arasında çok daha derin, çok daha anlamlı bir ilişki daha var: Sevgi akılla birleşmediği zaman, derhal aptallığa dönüşebilir. Benim mutluluk reçetem "insanları seveceksin" ilkesidir. İnsanları seveceksiniz ama karşılıksız seveceksiniz.

Çünkü insanoğlu vefasızdır, çünkü siz insanları severken, onlar size her türlü kötülüğü ve kalleşliği yapabilir. Hem de hemen bugün, bugün olmazsa yarın, yarın olmazsa öbür gün, ama bir gün mutlaka, hem de çok yakında. İşte bu nedenle insanları karşılıksız seveceksiniz.

Ancak bu şekilde hem güçlü, hem sevgi dolu ve de mutlu olabilirsiniz..

İnsanları karşılıksız sevmek, ancak güçlü kişilerin marifetidir.

İnsanların hem iyi hem kötü niteliklerini dikkate almadan onları koşulsuz severseniz, yaralanmanız kaçınılmaz olur. Sevginize karşılık beklerseniz gücünüzü yitirirsiniz

Başkalarına, hem de sevdiklerinize, yani sizi kırabilecek, sizi incitebilecek kişilere bağımlı olursunuz. Peki karşılık bekleyerek sevmek aptallık da, karşılık beklemeden sevmek daha büyük bir aptallık değil mi ?

"Hem duyguların en güzeli olan sevgini vereceksin, hem de karşılık beklemeyeceksin, bu aptallık değil de nedir?" diye düşünüyor olabilirsiniz.

Neden sevgiden yanayız? Mutluluk için, yani kendimiz için..

Karşılık beklediğiniz anda, bu güzelliği, bu yüceliği, bu tadı, başkalarının iznine ve acımasızlığına, yani başkalarının denetimine terk etmiş olmuyor musunuz?

Sevgi ile aptallığı birbirinden ayıran en ince çizgi akıldır Sevgi ancak akıl ile buluştuğu zaman bir anlam kazanıyor. Ve akıllı sevgi karşılıksızdır.

Çünkü iki ya da daha çok insanın her an aynı duygu düşünce ve beklentilere sahip olması, aynı biçimde davranması olanaksızdır.

Başkalarını ve insanlığı, onlar için değil, kendiniz için sevin. Her işte, her ilişkide bir adım önde olacaksınız çünkü en başta kendinizle, sonra da herkesle barışık ve dolayısı ile mutlu olacaksınız.

Karşılık beklemediğiniz yani akıllı olduğunuz için de, size atılan kazıklar, yapılan haksızlıklar, kabalıklar tepenizden sıyrılıp gidecek.

Kötü insanlar, kin ve nefretleri, küçük hesapları içinde çirkinleşip, mutsuz bir yaşamın içine doğru yuvarlandıkça, siz sevginizin ürettiği güzellik denizinde hem yükselecek hem de yüceleceksiniz.

Yeter ki sevginize layık olmayan kişileri, centilmen ve uygar insan kılığındaki kişileri, soyut bir insanlık kavramı içinde eritip saydamlaştırmayı bilin. Bu ise gönlün değil, aklın işidir. Onun için de sevgi akıldır.

Dünyada karşılıksız sevgi var mıdır?

Anne babanın, çocuklarına duyduğu sevgi, karşılıksızdır. Bu, akıl ile duyguların bir sentezi değil, doğal bir içgüdüdür.

Doğanın verdiği bu karşılıksız sevgi içgüdüsüne, akıl ile erişilebilir.

Madem ki doğada bir örneği vardır, o halde insan, aklı ile taklit edebilir, yeniden üretebilir.

İnsanları sevin ve onlardan karşılık beklemeyin. Kendinizi aptal yerine koymadan sevmenin tek yolu budur. Bunun zor olduğunu biliyorum ama, mutluluğu kim kolay yakalamış ki?

UZUN İNCE BİR YOLDAY(D)IM

Hay Eytan
Cohen Yanarocak

Dile kolay tam 6 yıl 5 ay 7 gün... Tez hocam, akademik annem, Prof. Ofra Bengio'nun tüm kariyer alt yapımı hazırlayıp kayıt olmam için beni ikna ettiği, eşimin beni yüreklendirdiği ve biolojik annemle babamın kolumdan tutup beni Tel Aviv Üniversitesi Tarih Yüksek Okulu'na kayıt ettirdiği günden, doktoramın üniversite senatosuna sevk edilmek üzere onay aldığını öğrenmemin arasında geçen süre...

Bu süre zarfında "eee hala bitiremedin mi şu tezi?" "Ne zaman bitecek bu?" "Sen hala öğrenci misin?" "Yahu okuyorsun da para var mı para?" tarzı binbir sempatik soruya muhatap kalmama rağmen yürümüşüm. Nerede mi yürümüşüm? Edebiyat dersinde okuduğumuz, Aşık Veysel'in "Uzun İnce Bir Yoldayım" adlı eserinde bahsettiği o yol var ya işte orada. O çok uzun... O çok ince... ve bir o kadar da yıpratıcı ve acıtıcı olanda...

Churchill'in deyişiyle her yazdığım sayfada "kan, ter, sıkı çalışma ve göz yaşı" var. Ancak o yolu bitirmiş olmanın büyük hazzını duymuyorum desem size yalan söylemiş olurum.

Geriye dönüp baktığım zaman hayalleri peşinde koşan tüm dostlara seslenmek istiyorum!

Her sabah küfür etmeden işe gidebileceğiniz bir mesleğe sahip olmanız Tanrı'nın size bu dünyada verebileceği en güzel nimetlerden biridir. Ancak bu kesinlikle bir hediye değildir. Zira o nimet size gökten zembille inmez... Onu elde etmek için var gücünüzle savaşmalısınız.

Etrafınızdaki çeşitli insanların motivasyonunuzu emmesine izin vermemeli hatta onları kendi çizmiş olduğunuz yol uğruna görmezden gelmelisiniz. Başarısız olmaktan korkmamalı başarana kadar yeniden bir daha ve bir defa daha denemeye kendinizi şartlandırmalısınız.

Hayatımda şu ana kadarki en çetin yolu kat ettim. Şimdi yeni bir yola hayallerimin peşinden adım atmaya devam ediyorum.

İnsan hayal ettikçe yaşar... Siz de asla hayallerinizden boşanmayın! Keşkeleriniz olmasın!

T.C TURİZM VE KÜLTÜR BAKANI NABİ AVCI İSRAİL'DEYDİ

Uzun süren kriz döneminin ardından normalleşen İsrail-Türkiye ilişkileri Türkiye'nin Turizm ve Kültür Bakanı Nabi Avcı'nın İsrail'i ziyaret etmesi ile pozitif yeni bir safhaya daha girdi. Bakan Avcı'nın ziyareti iki ülkenin ilişkilerini düzeltmesinin ardından İsrail'e Türkiye tarafından yapılan bakan düzeyindeki ilk ziyaret olma özelliğini taşıdı.

Bakan Avcı temaslarına ayağının tozuyla Tel Aviv Kongre ve Sergi Merkezi olan Ganey HaTaaruha'da başladı. Burada İsrail Devleti Turizm Bakanı Sn. Yariv Levin ve maiyeti ile bir araya geldi. Görüşme basına kapalı gerçekleştirildi.

Bu görüşmenin noktalanmasının ardından, Avcı ve İsrailli mevkidaşı Levin basın mensuplarına demeç vermek üzere basın toplantısının yapılacağı yere intikal ettiler. İkilinin basın toplantısında ve gün boyu yapılan diğer tüm temaslarda tercüme hizmetini, Bülten'in editörü ve aynı zamanda Tel Aviv Üniversitesi Moşe Dayan Merkezi akademisyeni olan Hay Eytan Cohen Yanarocak ifa etti.

Bu basın tıoplantısı sırasında Bakan Avcı iki ülke arasındaki ilişkilerin yeniden normalleşme sürecine girdiğinin altını çizip turizm sektöründe bir canlanma yaşanması için teşvik edici açıklamalarda bulundu. İsrailli turistleri Türkiye'ye davet etti. Kendisine yöneltilen Gazze temalı sorulara ise turizmin bir barış köprüsü olduğunu ve bu gibi olayların bir daha yaşanmaması için turizmin güçlendirilerek bölge huzuru ve refahı için kullanılması gerektiğini belirtti.

Bu toplantının noktalanmasının ardından İsrailli bakan ve Sn. Avcı küçük bir odaya geçtiler. Bir süre yalnız konuştular. Ardından İsrail'in reytingi en yüksek kanalı olan "Kanal 2" (Arutz 2) her iki bakanla, iki ülkenin bayraklarının bulunduğu aynı odada bir röportaj gerçekleştirdi. Bu röportajda Amerikalı turistlerin Türkiye üzerinden "cruise" tipi gemilerle Doğu Akdeniz'e gerek İsrail'e gerekse de diğer ülkelere ziyarette bulunarak turizmin canlandırılması üzerinde duruldu. İsrailli bakan İsrailli turistlerin Türkiye'ye yollanmasının yanı sıra Türk turistlerin de İsrail'i ziyaret etmelerini istedi. Her iki bakan turizm konularının dışında yine Batı Şeria'daki yerleşim konusunda farklı fikirlerini beyan ettiler. Sn. Bakan Avcı'nın İsrailli mevkidaşı ile yerleşim yasasının Yüksek Mahkeme tarafından onaylanmayacağı konusunda iddiaya girmesi havayı daha da yumuşattı. Tebessümlere yol açtı.

Bu sıcak sohbetin ardından Bakan Avcı fuar alanına teşrif etti. Burada Türkiye stand'ını ziyaret etti. Bakan Avcı, fuar alanında geleneksel Türk folklorik elbiseleri lokumlar, yemişler ve Türkiye'ye has diğer lezzetli tatlar ile karşılandı. Bir sürenin ardından İsrailli bakan Yariv Levin, bir jest yaparak bakan Avcı'nın ricasını kırmadı ve Türk standını Bakan Avcı oradayken ziyaret etti. Bu süre zarfında basın mensuplarından sorular alındı. Pozitif mesajlar verildi.

Yariv Levin, Nabi Avcı ve tercüman Hay E.C. Yanarocak

Buradaki etkinliğin ardından bakan bey ve maiyeti Hilton Tel Aviv'e hareket etti. Burada ayrılan özel odada Turizm sektörü temsilcilerinin yanı sıra İsrail-Türkiye İş Konseyi Başkanı Menashe Carmon ve diğer önde gelen işadamları ile bir araya gelindi. Türk Hava Yolları genel müdürü İlker Başaran'ın da hazır bulunduğu yemek sırasında sektördeki sorunlar ele alındı ve bakan beye bu sorunların iletilerek çözümlendirilmesi için ricada bulunuldu. Bakan bey notlarını aldı ve yapılabilecekler hakkında katılımcılara bilgi verdi.

Yemeğin bitiminin ardından bakan beyin konvoyu Tel Aviv'in eski kesimi olan Yafo'ya hareket etti. Burada Osmanlı İmparatorluğu döneminde aktif olarak kullanılan ve İsrailliler tarafından "Saraya" adı ile anılan Türk Kültür Sarayı'nın (TKS) açılışı için bu mekana maiyeti ile birlikte teşrif etti.

Bu süre zarfında Tel Aviv Yafo Belediye Başkanı Sn. Ron Huldai de TKS'de açılış töreninde hazır bulunmuştur. Bakan Avcı ve belediye başkanı Huldai, açılış seramonisinde TKS'nin açılışında emeği geçenlere teşekkür ettikten sonra kurdele kesim töreni yapıldı. Bu törenin ardından bakan bey TKS'de yer alan özel bir odada İzmir Sinagoglarının restorasyonu projesini ilerletmek isteyen bir grupla bir araya geldi. Buradaki temasların ardından bakan Avcı sokağın hemen karşı kaldırımında bulunan 1730 yılında Şeyh Muhammed El-Halili tarafından yaptırılmış olan Mahmudiye Camii ve "Sebil Süleyman" olarak da bilinen Süleyman Çeşmesi'ni ziyaret etti. Bakan bey burada İsrailli Arap vatandaşlarla sohbet ettikten sonra camiyi gezdi ve namaz kıldı. Buranın ardından hareket etmek için sokağa çıktığı sırada yolun karşısında bulunan İsrailliler ile sohbet etti. İsrailliler kendisine sevgi gösterisinde bulundu. "Selfie" fotoğraflar çekildi.

Bunun ardından bakan bey İsrail'deki Türkiyeliler Birliği'ne hareket etti. Bakan Avcı, derneğimizde Başkan Zali de Toledo, Başkan Yardımcısı Nesim Güveniş, Selim Salti, Momo Uzsinay ve diğer yönetim kurulu üyeleri tarafından karşılandı.

Türkiye'nin Tel-Aviv'deki büyükelçisi Kemal Ökem'in de hazır bulunduğu gecede, bakan bey, büyükelçi ve dernek başkanı Zali de Toledo burada birer konuşma yaptı. Hafif ikramın sunulduğu gecede taraflar birbirlerine hediyeler sundu. Bakan Avcı derneğimize "bir kahvenin kırk yıllık hatırı vardır" diyerek Türk kahvesi fincan takımları hediye etti. Gecenin ana teması kuşkusuz ikili ilişkilerin daha da güçlendirilmesi üzerindeki fikir birliği oldu.

BÜYÜKELÇİ KEMAL ÖKEM TEL AVİV ÜNİVERSİTESİ'NE KONUK OLDU

Türkiye'nin Tel Aviv'deki büyükelçisi Kemal Ökem, 15 Mart tarihinde Tel Aviv Üniversitesi'nde Moşe Dayan Ortadoğu ve Afrika Araştırmaları Merkezi'nin ev sahipliğinde düzenlenen "Büyükelçi Forumu'na" konuk oldu.

Sn. Ökem'i Tel Aviv Üniversitesi'nden Prof. Raanan Rein, Moşe Dayan Center Başkanı Prof. Uzi Rabi, İsrail-Türkiye ilişkileri başmüzakerecisi Yosef Cheihanover, Prof. Amy Singer ve Moşe Dayan Merkezi'nin Türkiye analisti Hay E.C. Yanarocak karşıladı.

Prof. Rein, Prof. Rabi ve Kemal Ökem

Topluma kapalı olarak gerçekleştirilen toplantıda akademik işbirliği ve ortak çalışma alanları üzerinde duruldu. Ardından büyükelçi Ökem Türkiye'nin 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında geçirdiği sınav hakkında bilgi verirken ikili ilişkilerin geleceği üzerine bir konuşma yaptı. İzleyicilerin de sorularına cevap veren büyükelçi sıcak davranışları ve dostane tutumu ile forumda hazır bulunanlarla iyi bir dialog içine girdi. Kendisine yöneltilen tüm sorulara olanca açıklayıcılıkla cevap veren Ökem ikili ilişkilerin daha iyiye gitmesi için gerek kendisinin gerekse de Ankara'daki İsrail büyükelçisi Eitan Naeh'nin çalıştığının altını çizerek sözlerine son verdi.

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİ ANILDI

Her yıl 18.Mart günü düzenlenen Şehitler Günü töreni, bu yıl 17 Mart 2017 günü, Ramle'deki Şehitler Mezarlığında düzenlendi. Törende T.C Büyükelçilik mensupları, İsrail'deki Türkiyeliler Birliği Başkan ve yönetim kurulu arkadaşları ile İsrail-Türkiye İş Konseyi Başkan ve yardımcısı hazır bulundular.

Tel Aviv Büyükelçiliği, Türkiyeliler Birliği ve İş Konseyi çelenklerinin anıta konulmasının ardından saygı duruşunda bulunuldu ve hep birlikte İstiklal Marşı okundu.

İlk konuşmayı yapan Silahlı Kuvvetler Ataşe Vekili Yrb. Adem Çakır, günün önem ve anlamını belirttikten sonra, küçük kızı Zeynep Ceren "Bayrak" adlı şiiri okudu.

T.C. Tel Aviv Büyükelçisi Sn. Kemal Ökem, 102 yıl önce, vatanlarından uzak binlerce şehidimize istirahatgah olmuş bu topraklarda şehitlerimizi gururla andığımızı söyledikten sonra, sözlerine şöyle devam etti: "*Biliyoruz ki o gün, vatan bildikleri toprakları savunan farklı inanca ve etnik kimliğe mensup yüzbinlerce Osmanlı vatandaşı arasında Osmanlı Yahudileri de vardı. Onlar da, aynı bayrak, aynı vatan için omuz omuza savaştılar. Hayatlarını savaştıkları değerler uğruna gözünü kırpmadan feda eden bu kahramanlar sadece bu vatanı kurtarmakla kalmamışlar, kendilerinden sonra gelecek nesillerin hürriyet ve bağımsızlığını sağlayarak yeni bir devletin kuruluşunun da ilk adımlarını attılar. Çanakkale, dört bir yandan hayatına kastedilen bir milletin varoluş mücadelesinin kıvılcımı olmuştur.*

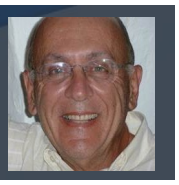
Bugün laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti, milletler ailesinin onurlu bir üyesi olarak varlığını sürdürüyorsa, bu 102 yıl önce utançla yaşamak yerine onurla ölmeyi tercih edenlerin sayesindedir. Ecdadın bize emanet ettiği Türkiye Cumhuriyetinin teminatı Çanakkale ruhunun sonsuza kadar yaşatacağından emin olduğumuz Türk milletinin bugünkü evlatlarıdır. Bu günlere ulaşmamızı sağlayan yüce komutan Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları ile tüm şehitlerimizi rahmetle anıyorum."

Tören şehitler için dua edilmesi ile son buldu.

■Nesim Güveniş

MOBILEYE: BİR PERİ MASALI

Bondi Çakım

1999 yılının serin bir akşamında iki komşu bir araya gelir. İlki, yapay görüş üzerine uzmanlaşan bir profesör, ikincisi ülkenin en büyük ayakkabı üretici ve ithalatçı firmalarından birinin genel müdürüdür. Müşterek bir hayalleri oluşur aralarında. Peri masalımız burada başlar.

18 yıl sonra, 2017 yılının Mart ayında masal kahramanlarımız, masalın bir parçası olan tüm katılımcılar ve masalın yer aldığı ülke dahil, herkes mutlu sona ulaşır. Hatta buna son demek de doğru olmayabilir.

Zira peri masalımızın kahramanlarını muhtemelen daha da mutlu günler bekliyordur, kim bilir?

Geçtiğimiz günlerde Mobileye şirketi Intel tarafından satın alındı. Ülke tarihinde bugüne kadarki en büyük "exit" yaşandı ve şirket kasasına tam 15.3 milyar dolar girdi.

Bir ölçü vermek gerekirse, dev microchip üreticisi Intel'in yıllık cirosu 60 milyar dolar, karıysa 10 milyar dolar.
Mobileye ise 360 milyon dolarlık bir ciroya ve 180 milyon dolarlık bir kara sahip. (Intel'in karının yüzde ikisi). Özvarlığı 700 milyon dolar.

Peki nedir İntel'in bu rakkamlara sahip bir şirketi bu kadar yüksek bir meblağa satın almasının sebepleri?

Birincisi Intel'in, Mobileye'ın sürücüsüz otomobil konusundaki öncülüğüne ve üstünlüğüne olan güveni. (Mobileye halen BMW, Mercedes ve Audi gibi prestijli şirketlere ürünlerini satabiliyor; sistemleri 16 milyon otomobilde kullanılıyor.)

İkincisi ürünlerine gelişen pazarlar arayan ve bu konuda akıllı telefon dalgasını kaçıran Intel'in, sürücüsüz otomobil pazarının yarınına olan inancı.

Burada bir parantez açalım. Otomotiv pazarı uzmanlarının görüşüne göre, otomotiv sanayi yüzyılda bir görülebilecek bir devrimin eşiğinde. Mobileye kurucu ortaklarından Aviram'ın görüşü 20 sene içerisinde insanların araba kullanmalarının yasaklanacağı yönünde. (O günleri görecek gençler, 20 -30 sene sonra bize yukarıya bir sms yollayıp durumu onaylarsınız artık!)

2030 yılında sürücüsüz otolarda yapay görüş ve bununla ilgili bilgisayar sistemlerinin yıllık cirosunun 70 milyar dolara ulaşacağı tahmin ediliyor.
Ayrıca bu teknolojik devrimin yanı sıra oto sahibi olmanın yerini, ulaşım servisinden müştereken, paylaşım yoluyla faydalanma konseptinin alacağı ve bunun da bu devrimin sosyolojik kolunu teşkil edeceğine muhakkak gözüyle bakılıyor. Üçüncü faktör şans faktörü.

2013 yılı sonunda Intel'in Uluslararası CEO vekili Dedi Perlmuter istifasını verdi. İsrail'in yetiştirdiği en büyük high-tech beyinlerinden biri addedilen bu son derece vatansever genç, boşalan CEO görevinin kendisine verilmemesi nedeniyle görevini bıraktı. (Halen vaktini ve gayretlerini İsrailli high-tech startuplarının geliştirilmesine harcıyor).

Bu istifa Mobileye'ın şansı oldu. Zira İsrail asıllı bir CEO'nun başkanlığındaki bir Amerikan şirketinin, nedeni ne kadar haklı olursa olsun, başka bir İsrailli şirketi bu kadar yüksek bir meblağa satın alması sadece Silicon Valley'i değil, ABD'yi ve dünyanın başka yerlerini yedi rihter ölçeğinde bir zelzele kadar sarsar ve Perlmuter böyle bir satın almayı gerçekleştiremezdi.

Peki Mobileye neden böyle bir exiti uygun gördü?

Cevap: Mantık ve sağduyu, duygu ve egoya galebe çaldı.
Mobileye tek başına yola devam etme kararı alsaydı eğer, Uber, Ford, GM, Samsung, Apple ve Qualcomm gibi devlerle boğuşmak zorunda kalacaktı. Belki de bu boğuşmada boğulup gidecekti.
Mobileye, teknolojik üstünlüğüyle, yapay görüş ve sürücüsüz araba konusunda bir çığır açtı. Yaratıcı bir startup olarak yola koyuldu, karlı bir şirket durumuna girdi, tüm dünyanın ilgisini çekti ve doğru zamanda doğru ortakla yola devam etme kararı aldı.

Ayrıca İntel de çalışmalarını ülkemizde sürdürme kararı aldığı için, şu anda İsrail'de 600 kişilik bir işgücüne sahip Mobileye, bundan böyle 4000 kişiye istihdam sağlayacak.

Peki gelelim can alıcı bir başka soruya. **Neden bu kadar çok başarılı high-tech şirketi, İsrail gibi bu kadar ufacık bir ülkeden çıkıyor?**

İsrailli mühendis ve fen adamlarının yetiştiği ortam onlara bir üstünlük sağlıyor. Çoğu ülke kültüründe, bir mühendis hata yaparsa, bu onu utanç moduna geçiriyor ve "lose face"ten çok korkuyor.
İsrailli mühendisin yapısı farklı. Başaramadığı takdirde bunu bir ''öğrenme maliyeti'' olarak kabul ediyor ve "kutu dışı, sıra dışı" düşünme gücüyle problemi konvansyonel olmayabilen bir çözüme ulaştırmayı hedefleyebiliyor. Çoğu zaman başarıyor da.

Askerlikte pişen, askerlik sonrası dünya gezen İsrailli genç, üniversiteye girdiğinde artık ne istediğini bilen, sorumluluk almaya hazır bir kişiliğe bürünüyor ve eğitiminden başka öğrencilere nazaran daha çok "katma değer" alabiliyor.

İsrailli mühendis, yapı itibarıyla itaat etmeyi pek sevmeyen, bağımsız düşünebilen, "yes man" olmaktan nefret eden bir yapıya sahip. Bu yapı, AR-GE çalışmalarında bir meziyet.

Mobileye'ın diğer kurucu ortağı, şirketin teknik beyni Prof. Amnon Shashua İsrailli öğrencilerini MIT ve Stanford' dakilerden dahi üstün görüyor.
Onun da bir izahı var kendine göre.
İsrailli, doğuşundan ölümüne kadar, varlığını sürdürebilme mücadelesinde. Çevresi pek de dost olmayan ülkelerle çevrili. Bu bağlamda ya kendini korumayı başaramayıp yok olacak ya da üstün efor sarf edip süpermene bürünecek. Başarılı high-tech şirketleri bünyelerinde süpermenleri barındıranlardan çıkıyor.
Bu peri masalına aslında şimdi noktayı koyma zamanı.

Ama işin içine şeytan karışmaz mı son anda?

Bazı sorular takıyor şeytan aklıma. Örneğin dindar bir adam cumartesi günü sürücüsünün hiçbir iş yapmadığı bir arabaya binebilir mi? Veya, bu satış sonucu, değeri birkaç milyar şekeli bulacak dolaysız ve dolaylı vergilerle ne yapacağız?

Çok şey söylenebilir bu konuda ve isterdim de söylemeyi ama dilerseniz bunu başka bir Bültene bırakalım.

O zamana kadar kimsenin bu paraları çarçur etmeyeceği umuduyla.

İnsan, alemde hayal ettiği müddetçe yaşar cümlesini daha evvel de kullanmıştım, değil mi?

KARACİĞER TEMİZLİĞİ

Kubilay Kos

Sağlıklı bir karaciğere sahip olmaksızın sağlıklı yaşamak olanaklı değildir. Eğer karaciğerimiz olmasaydı ömrümüz birkaç saati aşamazdı.

Ortalama 1.5-2 kg gelen karaciğer en büyük iç organdır. Bu çalışkan organ eğer görevini yapmasına izin vermiş olsaydık sesini çıkarmadan vücudumuzdaki tüm zehirleri temizler, biz de sonsuza kadar yaşayabilirdik. Ancak ne yazık ki daha biz doğmadan karaciğer toksinlerle dolmaya başlar.

Karaciğer yalnızca büyük bir süzgeç değil, aynı zamanda bir salgı bezidir; safra ve başka enzimler salgılayarak sindirimde, kanın oluşumunda ve enfeksiyonlara karşı savaşta kilit rol oynar. Herhangi bir madde vücuda girer girmez karaciğer onu karşılar. Bu, vücudumuza sürdüğümüz toksik bir krem ya da deodorant veya ağızdan aldığımız zehirli bir gıda, teflon veya ilaç bile olsa karaciğer bu maddeyi nötralize etmeye çalışır veya onu reddeder.

Sindirim sırasında karaciğer safra salgılayarak bunu ince bağırsağa yollar ve bağırsak duvarlarını yağlar. Safra yararlı bakteri düzeyini ayarlar, istenmeyen zararlı organizmaları öldürür, dışkılama sürecini başlatır. Safra, pankreastan gelen sindirim sıvısıyla birlikte yağlar, protein ve nişastalar üzerinde çalışır.

Karaciğer yorgunluktan, tıkanıklıktan ve aşırı yükten dolayı toksik maddeleri nötralize edemediğinde toksik safra salgılar ve ince barsak duvarlarında yangılara neden olur.

Karaciğer, albumin, şeker ve vitaminleri yararlı maddelere dönüştürür. Karbonhidratları yağa çevirip depolar. İhtiyaca göre kolesterol düzeyini ayarlar. Ayrıca kanın sululuk derecesini düzenler.

Bu cefakar organ asla ağrımaz. Buna karşın Çin tıbbı, sorun olduğunda karaciğerin ağladığına inanır. Bunun en belirgin göstergesi de kaşların arasındaki uzun, derin çizgilerdir.

Zayıf ve tıkalı bir karaciğere sahip biri kış soğuklarında çok zorlanır, yazın ise işkence çeker; kendisini ateşler basar.

Kalın bağırsak temizlenmeden karaciğeri temizlemek mümkün değildir. Kalın bağırsak temizliği bir sonraki yazımızın konusu olacaktır.

Zayıf ve tıkalı bir karaciğer, safra kesesi, pankreas ve midenin enerjilerini de alır. Bağırsaklarsa tamamen karaciğere bağımlıdır.

Sağlıksız karaciğerin diğer belirtileri ise şunlardır:

- Anemi,
- Hemoroid,
- Koyu ve yetersiz idrar,
- Çil ve benler,
- Cilt hastalıkları, sararma,
- Göz sorunları, göz akının sararması,
- Mineral eksiklikleri,
- Hormonal dengesizlikler,
- Kilo kaybı veya obezite,
- Kabızlık veya ishal,
- Baş ağrısı, baş dönmesi,
- İştahsızlık,
- Şeker,
- Sarılık,
- Siroz

Hasarlı bir karaciğer toksinlerle baş edemez ve beyinle merkezi sinir sistemi bile bu durumdan etkilenebilir. Depresyon, hayal görme, hafıza kaybı gibi belirtiler ortaya çıkabilir.

Karaciğerinizi kolaylıkla, şu anda test edebilirsiniz. Sağ elinizin parmaklarını, diklemesine göğüs kafesinin hemen altına yerleştirip bastırın. Büyük olasılıkla sert, dokunmaya karşı hassaslaşmış organı fark edeceksiniz. Eğer parmaklarınızın 3 boğumu birden göğüs kafesinizin altına girmiyorsa karaciğerinizin bakıma ihtiyacı vardır demektir.

Karaciğerin büyük bir süzgeç olduğunu anımsayın. Her tür ilaç, kimyasal, hormon ve koruyucu artıkları karaciğerde kalır. Doğum kontrol haplarının içerdiği hormonlar rontgen filmlerinde karaciğer üzerinde koyu lekeler olarak görünür. Süt ürünleri ve hayvani gıdalardaki yağlar, kızartma yağları karaciğerde birikir. Şekerli ve unlu ürünler karaciğeri zayıflatır. Yanlış gıda kombinasyonları da (örn. proteinli yiyeceklerle nişastalı yiyecekleri birlikte almak) aynı etkiyi yapar. Zamanla karaciğer tıkanır. Midenin yüzde 80'den fazla doldurulması karaciğeri yavaşlatır.

Yorgunluk ve uykusuzluk, karaciğeri zayıflatır. Karaciğer zayıfladıkça uyumak daha da zorlaşır. Tıkalı bir karaciğerin belirtisi yemeklerden hemen sonra uykunun gelmesi, buna karşın gece 1-2 civarı kişinin kendisini enerjik ve uyanık hissetmesidir. Sık idrara çıkmak ve olumsuz düşüncelerin akla gelmesi diğer belirtilerdir.

Karaciğere Nasıl Yardım Edebiliriz?

YEME ALIŞKANLIĞINIZI DEĞİŞTİRİP onu aşırı yormaktan vazgeçin. Kalın barsağınızın temiz olmasına dikkat edin. Bunu lavman ya da koloniklerle sağlayın ve probiyotiklerle (kefir, kombucha, yoğurt vb) destekleyin. Dinlenmek için zaman ayırın. Stres ve öfkeyle baş etmeyi öğrenin. Öfke, Doğu Tıbbında karaciğerle ilişkilendirilir. Öfkenizi içinizde tutmak bu organa zarar verir.

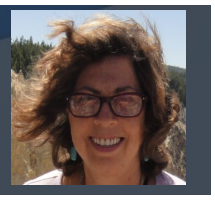
Yine Çin Tıbbında karaciğer, safra kesesiyle eşleştirilmiştir. Bu yüzden birini güçlendiren, ötekini de güçlendirir ya da bunun tam tersi geçerlidir. Çin tıbbı, gözler, eklemler ve ciltle karaciğer arasındaki ilişkiyi de dikkate alır. Temizleme sürecinde gözlerde, eklemlerde ve deride sorunlar ortaya çıkabilir. Karaciğer bölgesine dokunulduğunda ağrılar olabilir. Kabızlık, aşırı yorgunluk hali görülebilir. Bu belirtiler karaciğerin otomatik olarak kendini temizlemeye giriştiği ilkbaharda sıklıkla ortaya çıkar.

Karaciğer temizliğinin önkoşulu kalın bağırsağın temiz olmasıdır. Bunun için lavmanlarla yıllar boyunca kalın bağırsakta birikmiş kilolarca pislik, ağır metal vb sistemden dışarı atılmalıdır. Ancak bundan sonra karaciğer kendi atıklarını kalın bağırsağa yollamaya başlayacaktır.

Karaciğeri temizleme (detoks) zamanı ilkbahardır. Bu dönem boyunca tüm hayvani gıdalardan, şekerden, süt ürünlerinden uzak durmak, sigara ve alkol kullanmamak, mevsim sebze ve meyvelerini bolca tüketmek gerekir. Tam da bu zamanda mucizevi enginar ve ekşi bahar meyveleri imdada yetişir. Ayrıca bol bol limon suyu, elma sirkesi, sebze suları, maydanoz, marul gibi klorifilli sebzeler, biberiye, kekik gibi bitkiler tüketilmelidir. Akşam yemeğini en geç 5-6 arası yemeli ve yatağa tamamen boş mideyle gece 10-11 gibi girmelidir.

BETİNA TABAH: VİZYON YOLUNDA MÜKEMMELİYET

Stella Kent

Dizengof Alışveriş Merkezi'nde yapmayı kararlaştırdığımız söyleşiye başlarken, İngilizce ve Türkçe tercüme, özgeçmiş ve hakkında çıkan yazıları içeren dosyayı nazik bir şekilde önüme koyarken "belki lazım olur" deyiverdi Betina Tabah. Kesinlikle haklıydı; zira gerek öğrenim dalı gerekse kendi başardıkları bizleri bambaşka bir boyuta taşımayı amaçlayan, son derece bilimsel çalışmaları içeriyor. Ancak amacının laboratuar sonuçlarını en kısa zamanda günlük hayata geçirmek olduğunu da ekleyivereyim.

Betina Tabah 1987 İstanbul doğumlu, otuzuna yeni adım atmış, hala Ola Hadaşa (yeni göçmen) sayılabilecek bir genç kızımız.

2013'ten beri Bar İlan Üniversitesi Nanoteknoloji ve İleri Malzemeler Enstitüsünde ve Kimya Bölümünde doktora öğrencisi. Küresel sorunlara yeşil çözümler bulma yolunda potansiyel alternatif enerji kaynakları, biyo yakıtlar ve yenilenebilir enerji çalışmaları, farklı biyokütlelerin, bitkisel atık yağların, yosunların ve tarım atıklarının biyoyakıta dönüştürülerek enerji uygulamalarında kullanılması merkezi rol alıyor. Başarıları sınırları çoktan aşmış: ABD'nin en saygın vakıflarından biri olan Rieger Vakfı tarafından 2014'te Rieger-JNF araştırmacısı ve 2015'te Marshall Tulin Çevre Çalışmaları Araştırmacısı ödüllerine layık görülmüş.

Betina, Üsküdar Amerikan Kolejini bitirdikten sonra Sabancı Üniversitesi Biyoloji bölümüne kaydolmuş. "Her şeyi sorgulama huyum yakınlarımı deli ederdi. Biyoloji ve kimya dersleri ile ilk tanışmamdan sonra sebep sonuç ilişkilerini en iyi şekilde gözlemleyip anlamlandırabileceğim dalın bu olduğuna karar verdim" diyen Betina bir sene sonra ailesinin aliya kararı alması ile Sabancı'daki öğrenimini dondurmuş. Baştan beri doktora yapmaya odaklandığı için İsrail'de askerlik yapmanın kendisini çok geciktireceğini düşünüp geri dönen ancak hep gönüllü asistanlık ve yazları staj ile "yatırım" yaptığının altını çizen Betina bunun akademik bakımdan doğru ancak topluma entegrasyon ve dil öğrenmek açısından sorgulanabilir bir karar olduğunu söylüyor.

"İsrail'e çok daha akademik bir bilinç ve siyonist duygularla geri döndüm; yine de ne kadar iyi bir karar almış olduğumun farkına yeni varıyorum!" diyen Betina yüksek lisansı için 2.5 sene Ben Gurion Üniversitesi'nde bulundu. Yine de büyük şehirlerin çocuğu olarak kibutz hayatından sonra Tel Aviv 'e kapağı

atmak istedi ve Tel Aviv Üniversitesi'nde araştırma asistanlığına başladı. İstediği gibi bir R&D işi bulamayınca Bar Ilan'da kimya doktorasına başladı. "Bar İlan'ı aşırı dindar sanıp çekinenler bilsin ki temelinde Yahudi öğretisi olmasına rağmen hiçbir baskının olmadığı hatta müslüman bir ülkeden gelen ole hadaşın daha da kucaklandığı, her yönü ile akademik aliyanın desteklendiği, nanoteknolojinin de en kuvvetli olduğu bir ortam" diyerek Bar İlan Üniversitesi'ni farklı bir gözle görmemizi sağlıyor. Ben Guriondaki uluslararası ortamda çok zorlanmadığını dile getiren Betina için sosyal açıdan mücadele, tam bir İsrail ortamı bulunan Bar İlan'da başlamış; oldukça üstün akademik portresiyle bile kendini ispatlayıp yer edinmesi zaman almış.

Betina, topluma geri vermenin ve sosyal dayanışmanın önemine inanıyor. Akademik çalışmalarındaki itici güç yenilenebilir, petrole dayalı olmayan enerji kaynaklarının yaygın olduğu bir dünya. Dengelerin son derece oynak olduğu bir jeopolitik ortamda bulunan İsrail için bu çalışmalar daha da önem kazanıyor. "Ülkenin tam bağımsızlığı, ithal petrol yerine, kendi yapımı, temiz ve sürekli enerjinin desteklediği altyapı ile gerçekleşecektir" diyen Herzl ve David Ben Gurion'dan ilham alan Betina, Tel Aviv Üniversitesi'nde yapılan Nano Israel 2016'da, güneş enerjisini kullanarak katı madde fermantasyonu yolu ile devamlı bioetanol yapımı posteri ile fikir ve sunum olarak en yüksek ödülü kazandı. Üniversitenin damına yerleştirilen özel bir güneş reaktörü ile denenen metod, çevre dostu ve düşük maliyetli bir alternatif enerji olmaya namzet!

Betina, ola hadaşa olarak ailenin karşılaştığı zorluklardan yola çıkarak; Bnei Brith Tikvat Shlomo locasında ve İsrail ve Diasporada ole yardım ve dayanışma grubunda çalışıyor. Özellikle elinde diploma ile dil bilmeden veya fazla iş tecrübesi olmadan gelenler için maddi olarak ayakta durmak kadar, kültürel adaptasyonun zorluklarına dikkat çekiyor. Özgürlük kavramı zayıf bir toplum ve kolaylaştırıcılığın yaygın olduğu bir aile ortamından gelmek de sorunları arttırabiliyor. Bu zor dönemi atlatabilmek için önceden hazırlıklı olmak, egoyu biraz kenara koymak, maddi ve manevi destek bulmak şart.

Gerek Salti Fonu gerek Türkiyeliler Birliği tarafından sağlanan bursların da ne kadar isabetli olduğunu görmek, gurur verici olduğu kadar kamçılayıcı! Son olarak Katz ve Schupf'un son derece prestijli doktora programına kabul edilmiş olması ve 2015'te ChemSusChem bilimsel dergisinde yayınlanan makalesinin, geçtiğimiz günlerde, Kanada'nın en önemli yayınlarından, dünyanın en büyük 50 enerji ve sanayi şirketinin yanı sıra büyük araştırma kuruluşları ile de bağlantılı REGİ tarafından enerji araştırmalarında mükemmeliğe katkıda bulunacak Temel Bilimsel Makale seçilmesi, Betina Tabah'ı çok yakından takip etmemiz gerektiğinin bir başka sebebi olacak!

OLE HADAŞLARDAN HABERLER

DERNEĞİMİZDE OLE HADAŞ - İŞVEREN BULUŞMALARI BAŞLIYOR

Derneğimizin aliya komisyonu başkanı Moiz Sustiel, ülkemize yeni yerleşen ole hadaşları derneğimize ve aynı zamanda İsrail'e kazandırma faaliyetlerini sürdürüyor.

Sustiel'in hayata geçireceği yeni proje kapsamında her ay en baştan belirlenecek olan bir tarihte İbraniceye gerektiği gibi hakim olamayan kimselerin iş sahibi olabilmeleri için buluşmalar tertiplenecek. Bu buluşmalarda şirket yetkilileri bizzat derneğimize gelmek suretiyle oleler ile buluşacak ve yeni istihdam olanakları bu şekilde hayata geçirilerek.

Böylelikle hem işverenin hem de ole hadaşların kazandığı bir tablo ortaya çıkacak. Ayrıntılı bilgi için Moiz Sustiel'e gerek sosyal medya gerekse de dernek sekreterliği üzerinden ulaşabilirsiniz.

DERNEĞİMİZ RAANANA'DAKİ OLE HADAŞLAR İÇİN İBRANİCE SINIF AÇTI

Raanana'ya gelen ole hadaşların sayısının artması ile birlikte derneğimiz bu ole hadaşlara yardım elini uzatmak için elini taşın altına koymayı ihmal etmiyor.

Derneğimizin Raanana Belediyesi nezdindeki girişimleri sonucu bu şehre yeni yerleşen olelerin İbranice öğrenimlerini güçlendirmek üzere İbranice ulpan sınıfı açılmıştır.

Raanana bölgesi komisyon üyemiz Korin Leon ve gönüllü öğretmenimiz Eli Farhi'ye teşekkürü borç biliyoruz.

ONLINE İBRANİCE DERSLERİ DEVAM EDİYOR

Moiz Sustiel yönetimindeki online İbranice eğitim kursları faaliyetine devam ediyor. Her kökenden öğrenciye açık olan ve bir kısıtlamaya gidilmeyen ulpan sınıfına Türkiye'den de yoğun ilgi var. Bu projeye destek olan Lizet Danon ve Avram Arkadaş'a teşekkür ederiz.

KEREN LAYEDİDUT'TAN SEMİNER

Ülkemize yeni gelen göçmenlerin entegrasyon süreçlerini hızlandırmak için Keren LaYedidut üyeleri göçmenleri kaldıkları otellere gelerek kendilerine rehberlik hizmeti verdi.

LOKALİMİZDE LATİN GECELERİ...

Etkinlik komisyonu başkanlığına seçilen Linda Eskinazi yeni etkinlikler düzenlemek üzere kolları sıvadı.

Eskinazi ve diğer komisyon üyelerinin gayretleri ile derneğimizde 17 Aralık tarihinde bir latin gecesi düzenlendi. Bu etkinlik çerçevesinde Küba asıllı Orly Solomon sahne alırken geceye katılanlar keyifli dakikalar yaşadı. Yeni etkinliklerimiz hakkında sekreterlikten bilgi alınabilmektedir.

MENGİ YAHYA VE PERLA NASİ'DEN RESİM SERGİSİ

Birliğimiz üyelerinden **Mengi Yahya** ve **Perla Nasi**, diğer dört İsrailli sanatçı ile birlikte, Raanana'daki **Galeria Agam** salonunda yapıtlarını sergilediler.

2.Mart.2017 gecesi yapılan resmi açılışta Raanana Belediye Başkan yardımcısı sanatçılar hakkında bilgi verdikten sonra, Raanana Belediye Başkanı Zeev Bielsky, kadınların yalnız sanat alanında değil, diğer alanlarda ve özellikle belediye yönetiminde önemli katkılarda bulunduklarını vurguladı ve sanatçıları kutladı.

Her iki sanatçımızın da genelde non-figüratif yapıtlarındaki renk zenginliği ve dinamizm, göze çarpan özelliklerdi.

İzleyenlerin büyük beğenisini kazanan sergi 16.Mart gününe kadar devam edecek.

Yetenekli sanatçılarımızı kutluyor, başarılarının devamını diliyoruz.

■Nesim Güveniş

SAMİ DAY'IN DEFTERİNDEN

Rüzgarın yönünü tayin edemem ancak yelkenimi esen rüzgarla doldurup hedefime ulaşacağım.

Jimmy Dean

Birinin bulutunun içindeki gök kuşağı olmaya çalışın

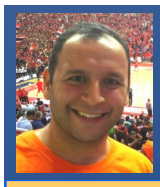
Maya Angelou

Geçmiş değiştirilemez ancak geleceği şekillendirecek kudret elinizde

Anonim

Saati izlemeyi bırakın. Onun yaptığını yapın. İlerleyin

Sam Levenson

FUTBOL TARİHİNDE İSRAİL VE TÜRKİYE

Kemal Levi

Bu yazıyı yazdığım günün akşamında İsrail A Milli Futbol Takımı, Rusya'da gerçekleştirilecek 2018 FIFA Dünya Kupası eleme grubunda İspanya ile karşılaşıyor olacak. İlk önce bu konu hakkında bir yazı yazmayı düşünürken, aklıma pek de bilgi sahibi olmadığım bir konu takıldı. Acaba İsrail Milli Takımı kaç kez Türkiye Milli Futbol Takımı ile karşılaştı? Maçlar nasıl neticelendi? Bu vesileyle ufak bir futbol tarihi araştırmasına giriştim. Biraz nostaljik olması açısından da mümkün olduğunca takım kadrolarında yer alan isimlere yer verdim.

İsrail Milli Futbol Takımı ve Türkiye A Milli Futbol Takımı tarihte 6 kez karşılaşmışlar. İşin ilginç yanı bu iki takım hiçbir resmi turnuvada karşılaşmamışlar; Bütün maçlar "dostluk maçı" olarak oynanmış. İlk karşılaşma 1950 yılında, en son maç ise 1998 senesinde oynanmış. Türkiye bu altı maçın dördünden galip ayrılırken, İsrail Türkiye'yi iki kez mağlup etmiş. Hiçbir müsabakada beraberlik olmamış. İki takımın maçlarında toplam 21 gol atılmış, bunun 12'sini İsrail Futbol Takımı, 9'unu ise Türkiye Futbol Takımı atmış.

İsrail ile Türkiye arasında ilk milli futbol maçı **28 Ekim 1950** tarihinde, 20bin seyircinin izlediği Tel Aviv Makabiyat Stadyumu'nda oynanmış. Maçı İtalya Futbol Federasyonu'ndan Giuseppe Carpani yönetmiş. Macar teknik direktör Szekely Laszio yönetimindeki İsrail Milli Takım kadrosu Yaakov Hodorov, Itzhak Shneor, kaptan Moshe Melamed, Eliyahu Fuchs, Israel Weiss, Itzhak Gambash, Edmond Shmilovitz, Itzhak Chechik, Yosef Mirmovich, Yeoshua Glazer, Zvi Studinski ve Nissim Elmaliah'tan oluşurken, İngiliz teknik adam Peter Molloy'un başında olduğu Türk Milli Futbol takımında Şükrü Ersoy, Bülent Eken, Necmi Erdoğdu, Selahattin Torkal, Müjdat Yetkiner, Kamil Ekin, Mehmet Ali Has, Reha Eken, kaptan Gündüz Kılıç, Hüseyin Saygun, Halit Deringör, Şevket Yorulmaz ve Galip Haktanır yer almış. Bu karşılaşmayı İsrail **5-1** galip tamamlarken, golleri 27. ve 88. dakikada Itzhak Gambash, 41. 58. ve 71. dakikalarda Yeoshua Glazer atmış, Türkiye'nin tek golünü 64. dakikada Reha Eken kaydetmiş.

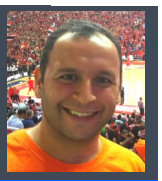
İki milli takım arasındaki ikinci karşılaşma **3 Aralık 1950**'de İstanbul Dolmabahçe Stadı'nda oynanmış ve maçı 35.000 kişi izlemiş. Yine bir İtalyan hakem Agostino Gamba'nın yönettiği maçı Türkiye **3-2** kazanmış. Türkiye'nin 2-0 geriden gelip 3-2 kazandığı maçta İsrail'in gollerini 36. ve 39. dakikada Yeoshua Glazer atarken, Türkiye 42. dakikada Halit Deringör, 64. dakikada İsfendiyar Açıksöz, 85. dakikada Lefter Küçükandonyadis'in attığı gollerle galip gelmiş. Bu karşılaşmada kadrolarda şu oyuncular yer almış: Teknik direktörlüğünü İngiliz James McCormick'in yaptığı Türkiye Milli Futbol takımı, Turgay Şeren, Naci Özkaya, Muammer Tokgöz, Mehmet Ali Has, Bülent Eken, Muzaffer Tokaç, İsfendiyar Açıksöz, Erol Keskin, kaptan Gündüz Kılıç, Bülent Aziz Esel, Lefter Küçükandonyadis, Halit Deringör. İsrail Milli Futbol Takımı'nda Yaakov Hodorov, Haim Buch, Itzhak Shneor, kaptan Moshe Melamed, Eliyahu Fuchs, Israel Weiss, Nissim Elmaliah, Itzhak Chechik, Yosef Mirmovich, Yeoshua Glazer, Zvi Studinski ve Abraham Torkika yer almış.

Bundan 12 yıl sonra, **16 Mayıs 1962 Çarşamba** günü, Türkiye ile İsrail üçüncü defa yine bir dostluk maçında karşılaşmışlar. Mithatpaşa Stadyumu'nda oynanan maçı 18708 taraftar seyretmiş. Müsabakayı Yugoslav hakem Aleksander Skoric yönetmiş. Maçı **1-0** Türkiye kazanırken, karşılaşmanın tek golünü 55. dakikada penaltıdan Lefter Küçükandonyadis atmış. İsrail Milli Futbol Takımı, Yaakov Hodorov, Dov Atzmon, Amatsia Levkovich, Avraham Kalmi, Moshe Leon, Dani Shmulevich-Rom, Daniel Danieli, Yosef Mahalal, Rehavia Rosenboim, Asher Almani, Avraham Menchel, kaptan Nahum Stelmach, Roby Young ve Zecharia Ratzbani'den oluşurken takımın başında

MİLLİ TAKIM KARŞILAŞMALARI

Kemal Levi

Macar Mandi Gyula varmış. Türkiye A Milli Futbol Takımı'nı İtalyan Sandro Puppo yönetirken, takımda kaptan Turgay Şeren, Ahmet Berman, Ahmet Karlıklı, Suat Mamat, Lefter Küçükandonyadis, Recep Adanır, Aydın Yelken, Şeref Has, Talat Özkarslı, Candan Dumanlı, Naci Erdem ve Mustafa Yürür yer almış.

1962 yılında oynanan diğer bir dostluk maçında iki takım **25 Kasım**'da yeniden karşılaşmış. Maç Ramat Gan'daki 35.000 kişilik National Stadium'da (Stadion Leumi'de) oynanmış. Bu, İsrail Milli Takımı'nın 57. uluslararası karşılaşması iken, Türkiye Milli Takımı 88. kez uluslararası bir karşılaşmaya çıkmış. İsrail Milli Takımı kadrosunda Yacov Goldfarb, Arnon Rokman, Dani Shmulevich-Rom, Amatsia Levkovich, Gideon Tisch, Moshe Leon, Avraham Menchel, Rehavia Rosenboim, Yosef Mahalal, Uri Weinberg, Dani Borsuk, Avraham Almog, kaptan Nahum Stelmach, Binyamin Balanero ve Roby Young yer alırken, Türkiye'nin kadrosunda kaptan Turgay Şeren, Özcan Arkoç, Candemir Berkman, Ahmet Berman, Suat Mamat, Birol Pekel, Naci Erdem, Mustafa Yürür, Tarık Kutver, Ogün Altıparmak, Şeref Has, Şenol Birol, Metin Oktay ve Uğur Köken bulunuyormuş. Karşılaşmanın hakemliğini Yunanistan Federasyonu'ndan Dimosthenis Stathatos yaparken, Yugoslav teknik direktör Ljubisa Spajic'in başında olduğu Türk Milli Takımı, İsrail'i Şenol Birol'un 11. ve 14. dakikalarda attığı gollerle **2-0** yenmiş.

25 Kasım 1962 tarihinde oynanan maçın ardından, Türkiye ile İsrail, 33 yıl boyunca hiçbir müsabakada karşı karşıya gelmemişler. **8 Mart 1995** yılında iki takım yeniden bir dostluk maçında İstanbul Fenerbahçe Stadı'nda karşı karşıya geldiler. Tribünlerde sadece 6000 kişi bulunuyordu. İtalyan hakem Walter Cinciripini yönetimindeki maça Türkiye, Şanver Göymen, Recep Çetin, Alpay Özalan, Gökhan Keskin, Tugay Kerimoğlu, Abdullah Ercan, İlker Yağcıoğlu, Suat Kaya, Hakan Şükür, kaptan Oğuz Çetin ve Ertuğrul Sağlam ilk 11'i ile başlarken, yedekler arasında Hasan Gültang, Ercan Koloğlu, Mutlu Topçu, Aykut Kocaman, Hami Mandıralı ve Merhmet Özdilek yer alıyordu. Türk Milli Takımı teknik direktörü Fatih Terim'di. İsrail'in kadrosunda ise Bonni Ginzburg, Felix Halfon, kaptan Nir Klinger, Alon Harazi, Amir Schelach, Moshe Glam, Alon Hazan, Eyal Berkovich, Ronny Levy, Tal Banin ve Ronen Harazi ilk onbirde yer alırken, Rafi Cohen, Avishai Jano, Ofer Mizrahi ve David Amsalem yedek kulübesinde bulunuyorlardı. Shlomo Scharf tarafından yönetilen İsrail Milli Futbol takımı maçı **2 -1** mağlup tamamlarken, karşılaşmanın gollerini İsrail adına 42. dakikada Ronen Harazi ve Türkiye adına 73. dakikada Aykut Kocaman ve 90. dakikada Suat Kaya attı.

İsrail ve Türkiye A Milli Futbol Takımları arasında en son oynanan maç, yine bir dostluk maçı olarak 18 Şubat 1998'de Ramat Gan'da oynandı. 10bin taraftarın izlediği maçı, Fransa'dan Remi Harrel yönetti. İsrail Milli Takımı'nın başında Shlomo Scharf yer alırken, başlangıç kadrosunda Nir Davidovic, Alon Harazi, Ran Ben Shimon, Arik Benado, kaptan Amir Schelach, David Amsalem, Yossi Abukasis, Eyal Berkovich, Jan Talesnikov, Ronen Harazi ve Haim Revivo vardı. Yedek kulübesinde bulunan Sagi Strauss, Moti Ohayon, Idan Tal, Nir Sivilia, Alon Mizrahi ve Haim Silvas daha sonradan oyuna dahil oldular. Mustafa Denizli'nin teknik direktör olarak çıktığı maçta, Türkiye'nin ilk onbirinde Rüştü Reçber, Fatih Akyel, kaptan Ogün Temizkanoğlu, Selim Özer, Tayfur Havutçu, Alpay Özalan, Abdullah Ercan, Tayfun Korkut, Saffet Akyüz, Ayhan Akman ve Tolunay Kafkas bulunuyordu. Özden Öngün, Oğuz Çetin, Fatih Tekke, Hakan Ünsal, Altan Aksoy ve Hasan Vural yedeklerde yer alıyorlardı. Maçı İsrail Futbol Takımı, 12. dakikada Jan Talesnikov, 23. dakikada Ronen Harazi, 51.ve 62. dakikalarda Alon Mizrahi'nin golleriyle 4-0 kazandı.

LO KOMUN ENTRE EL FOLKLOR ESPANYOL I DJUDEO ESPANYOL

Zelda Ovadia Salinas

Malgrado los **525** anyos ke ya pasron desdel Dekreto de Ekspulsion de los djudios de Espanya, los ***sefaradis,*** orijinarios de ***Sefarad*** , estan kontinuando a mantener, al tanto ke lo pueden, sus lengua, uzos i kustumbres i todo un folklor ke tomaron kon si, kuando salieron a kamino, verso paizes ke no konosian, deshando detras de eyos sus bienes i kazas. Estos djudios se aresentaron en diversos paizes de Evropa, ma en sus mayoria eyos debarkaron en las kostas de Constantinopla (oy Estambol) la kapitala del Imperio Otomano en akeya epoka, Adrianapolis (Edirne), Bursa, Izmir ansi ke en Bulgaria, Gresia i otros paizes mas en el Balkan ke eran parte de este Imperio. Otros se avian aresentado en paizes de Afrika del Norte komo Maroko, Aljeria i mizmo en Ejipto, ansi ke en la Tierra Santa. En todos estos paizes era bien klaro ke al prinsipio estos djudios avlavan el espanyol. A lo largo de los anyos a esta lengua fueron integradas palavras de los paizes en los kualos bivian, i naturalmente ke un muy grande numero de biervos en ebreo, ke fueron integrados de las Tefilot (las orasiones) a la lengua. En todos estos paizes, los eskspulsados kontinuaron a bivir endjuntos, en mizmas "malles", uno serka del otro, segun eran auzados en las "djuderias" de Espanya.En Saloniko, ansi ke en Constantinopla por exemplo, los djudios bivian en kortijos, serka los unos de los otros, agrupandosen segun los lugares de los kualos salieron: mizma sivdad o mizma rejion yamando a sus sinagogas el Kal de ***Aragon, Mallorca, Evora, Portugez*** i mas….. Los kortijos de Saloniko, por exemplo, son asemejados a los ke avia en el kuartier de Santa Cruz, antigua djuderia seviliana, kon sus patios, pozos i fuentes. En la djuderia de Izmir, avia una kaleja yamada ***El postigo* de Levi*** semejante a las chikas kalejas ke se topavan al deredor de la ***Casa de el Greco*** i la sinagoga del ***Transito*** en ***Toledo.***

Munchos son los puntos de semejansa en la tradision espanyola i la de los sefaradis o vise versa, ma los folklores de los dos puevlos todo en siendo semejantes tienen tambien siertas diferensias. De toda la literatura djudeo-espanyola: las koplas, poemas, romanes i ovras de teatro i si puedemos adjustar a esto el periodizmo djudeo-espanyol tan riko asta fines del siglo 19 i la metad del siglo 20, i tambien los refranes, kuentos, kantigas i romansas ke fueron transmetidos oralmanete, de jenerasion en jenerasion, son sin duda los mas konosidos al nivel jeneral, i por la mayoria de los sefaradis, mas partikularmente. Ken no tiene oyido avlar de los refranes, los kuentos i sovretodo de las romansas i kantigas en ladino? Si no de todos a lo menos la baza de una parte de eyos es

La Sinagoga del ***Transito*** en ***Toledo.***

ispanika, i en otros se nota la enfluensa del folklor de los puevlos de los paizes en los kualos se aresentaron los djudios ekspulsados de Espanya al seno de los kualos bivieron largos siglos.

El Refranero es uno de los djeneros tradisionales ke tiene a su seno sienes i puede ser ke miles de refranes uzados en diversas okaziones i en diversos propozitos. Klaro ke no solo los sefaradis sino ke la mayoria de los puevlos tienen un folklor bien riko en todo lo ke konserna el refran i esto se reflekta en el refranero djudeoespanyol tambien ke integro refranes de otros puevlos al suyo. El refran, en jeneral, mos komunika en pokas palavras muncha saviduria popular i ansi ke moral. En el refranero sefaradi , un grande numero de dichas i refranes ke tokan a los diversos aspektos de la vida komo por exemplo relasiones familiales i sosiales, uzos i kustumbres ansi ke otros temas mas ke reflektan la ermozura, la jenerozidad, la verguensa i mas a los kualos fueron adjustadas maksimas i frazas de rabinos famozos, ansi ke de los puevlos al seno de los kualos bivieron i konbivieron: arabo, marokano i turko ansi ke refranes de Yugoslavia, Romania, Bulgaria, Gresia i mas: . esto basta a eksplikar la rikeza del refranero sefaradi/djudeo-espanyol.

El primer a averse enteresado en este tema fue el ispanista djudio-alman **Meir Kaysergling** ke en 1890 publiko un primer rekolio de serka de 800 refranes; el fue segido, entro otros, por ***Avraam Danon*** de Turkia; ***Enrique Saporta i Beja*** de Saloniko i en fin por ***Isaac Moskona*** de Bulgaria.

Aki unos kuantos refranes sovre temas diversos:

La pasensia es madre de la sensia; El buen dia echalo al sako; En boka serrada no entra moshka; El meoyo de la mujer es poko???el ken no lo toma es loko; Te dan toma, te aharvan fuye; El buen dia se ve de la manyana; El ojo kome mas ke la boka; Asta ke va dizir pipitas ya serran el charshi; No digas de este pozo no bevo agua; Pensando a la vejez no goza de la manseves; Aze bien i no mires a ken

Foto: Tres Culturas

TÜRKİYELİLER BİRLİĞİ
(İTAHDUT YOTSEY TURKİYA)

BÜLTEN

İSRAİL'DEKİ TÜRKİYELİLERİN YAYIN ORGANI
Adres: Mohrey Hasigaryot 7 Bat-Yam 59620
Tel: 03-6582936 Faks: 03-6573894
Editör & Tasarım: Hay Eytan Cohen Yanarocak
İLETİŞİM: hayeytan@yahoo.com
nguvenis@gmail.com
Gönderilen yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.
Gönderilen yazılar basılmasa dahi iade edilmez.
Ücretsiz dağıtılır. İnternet sitemiz: www.turkisrael.org

DIA INTERNASYONAL DE LADINO

El kuatren Dia Internasyonal de Ladino se selebro este anyo el 8.Marso.2017 en el Teatro Ramat Gan.

Los moderatores del programa, Alegra Amado Ben-Itshak i Moni Moreno Ermoza anunsiaron ke este dia, dedikado a la memoria del defondo Itshak Navon, 5en Prezidente del Estado de Israel, es también 'Dia de la Mujer'.

Prof. Tamar Alexander, Prezidente de la Autoridad Nasyonala del Ladino, en su deskorso de aviertura, rengrasyo todos los ke kontribuaron a la realizasyon de este dia i konto las realizasyones de la Autoridad durante los dos anyos pasados: konferensias, investigasyones, kollaborasyon kon los 16 grupos de Ladino-amantes ansi ke kon Kol Israel. "Ay siempre lugar para mejorar. La puerta esta avierta!" disho la Prof. Tamar Alexander a la fin de su deskorso.

Siguiendo un kurto filmo sovre la vida de Itshak Navon, su ijo Erez Navon expreso sus relasyones kon su padre agradesyendo todo lo ke se aze a la memoria de su padre.

Galit Uhava Shasho prezento al nombre de Miri Regev, Ministra de la Kultura i del Sport, sus felisitasiones i adjusto ke estas aktividades son "Avodat Kodesh". Eya también felisito Erez Navon por todo lo ke aze para eternalizar el nombre de su padre.

En una kurta seremonia, un sertifikato i una medalya de apresiasyon fueron remetidos a Dr. Selim Salti, fundador del Salon de Ladino, a Lea Alaluf, organizatora de konferensias en Ladino en el Instituto Cervantes, i a Irit Ahdut, Direktrisa de la Kaza Dona Grasia en Tiberia, por sus esfersos para el desvelopamiento de la kultura del Ladino.

Margalit Tovi, (ayudándose de su komputadora spesial BRAILLE) meldo las poemas ke eya kompozo deskriviendo su amor por el Ladino. Eya konto tambien sus rekuerdos del dia ke eya enkontro Itshak Navon z"l, i djuntos kon su ermano Itshak Tovi, prezento un skech intitulado "La mujer aze, la mujer dezaze".

El dia se termino kon un konserto maraviozo por la Orkestra Andalusia de Ashdod dirijada por Sivan Ben-Hur i akompanyada por Hani Nahmias, Orit Atar, el Grupo Zaaluk i el koro de kreaturas de la Eskola de Muzika.

■Nesim Guvenish

KRITIKA DEL REPERTORIO JUDEO-ESPANYOL

En el Salon de Ladino (104) ke tuvo lugar en el Beyt Rekanati el 2.1.2017, Shoshana Weich Shachac mos konto sus impresiones del ultimo kongreso internasyonal en Londres.

Pasando al sujeto de su konferensia, Shoshana expliko ke la mas prinsipala de las karakteristikas de la kopla es ke todos los temas se referan a la vida diaria de los Djudios i sus dilemas, ma toda kritika es echa kon umor. Los kantes de los Djudios se emprestaron muncho de sus entorno. Las koplas no eran solo kantadas ma también publikadas. Eyas puedian ser muy largas ma siempre en el kuadro de temas djudios. El ombre meldava las koplas en kaza para ke todos partisipen. Las koplas de Purim tenían una struktura tradisyonal bien establisida.

Shoshana termino sus palavras kon los detalyos de la seremonia onde eya resivio una medalia en apresiasion de sus aktividades en el kampo de la musika Judeo-Espaniola.

ANEKDOTAS DE YESHUV

En el Salon de Ladino (105) ke tuvo lugar en el Beit Leon Rekanati el 6.Febraio.2017, Dr. Nivi Gomel mos konto "Anekdotas de Yeshuv en un Aspekto Personal".

Nivi Gomel empeso kon la historia de sus nonos ke eran pionieros durante la formasion del estado de Israel. David Milansky, su nono paternal, ayego de la Ukranya en su manseves en 1905 i se establisio en Hedera para fundar una moshava. Mas después, djuntos kon sus amigos pionieros, entre eyos Meir Dizengoff desidaron de fraguar una mueva sivdad ke se yamo Ahuzat Bayit (909). Dr. Hillel Yafe era el doktor del distrikto i uzava vinir vijitar sus pasientes en kavayo. En 1929, la famiya Milansky paso a Yerushalayim. En 1936, los Inglezes fundaron la radio Kol Israel onde Ruti, la madre de Nivi Gomel, emetyo su bien konosido programa "Shirim she lebakashatha". El padre de Nivi lavoro en el Ministerio del Extranjero en el tiempo de Moshe Sharet. Kuando el fue mandado a la Hollandia komo diplomato, fue ovligado de trokar su alkunya a Milan. La madre lavoro en este país komo jurnalista. En 1967, después de aver servido komo Konsul de Israel en Milano, la famiya Milan torno a Yerushalayim onde Ruti se enkargo de fonksiones importantes en Kol Israel.

Nivi Gomel termino sus palavras kon un video de una emisyon de su madre.

Matilda Kohen Sarano adjusto unos kuantos rekuerdos en relasyon kon Sayas Milan, el padre de Nivi Gomel.

AYER, OY I AMANYANA

En el Salon de Ladino (106) ke tuvo lugar el 6.Marso.2017 en el Beit Leon Rekanati, MIRIAM RAYMAOND mos prezento un kurto filmo umoristiko en el buto de mostrar komo se troko la vida en los últimos anyos.

Miriam Raymond, en su entrevista kon una nona, una ija i una inyeta mos izo akodrar la manera de vida en el pasado i el komportamiento de la mueva jenerasyon. Todos los rolos de las 3 mujeres ansi ke la entrevistadora eran reprezentados por Miriam misma.

Los partisipantes también kontaron anekdotas personales sovre lo ke mos faltavan en la manseves i la kapachedad de la mueva jenerasyon de uzar instrumentos teknolojikos desvelopados en los ultimos anyos.

Mimi Salti mos izo riir kon la reaksion de su inyeta kuando oyo ke, en su famiya no aviya ni telefon, ni televizyon, ni komputadora, la inyeta le respondio: "Este karar de prove erash!"

להחזרה: ת"ד 3362
בת-ים 59133

תל אביב
שולם—P.P
2464

בולטן

התאחדות יוצאי תורכיה

www.turkisrael.org

ביטאון התאחדות יוצאי תורכיה

גיליון 70 אפריל 2017

קהילת הנאש דידן והלישן דידן

ניסו מיסיסטרנו

בין העדות השונות בעם-ישראל קיימת קהילה קטנה ומיוחדת אשר מכנה עצמה בשם "נאש דידן". פירוש השם בארמית הוא "אנשים שלנו". מכאן אפשר להסיק שזוהי קהילה יהודית ששימרה את הלשון הארמית כלשון מדוברת. אלו הם יהודים שחיו באזור כורדיסטן בסביבות העיר אורמיה, בגבול בין איראן, אזרבייג'ן הפרסית ומזרח טורקיה, או בין ימת אורמיה לבין ימת ואן.

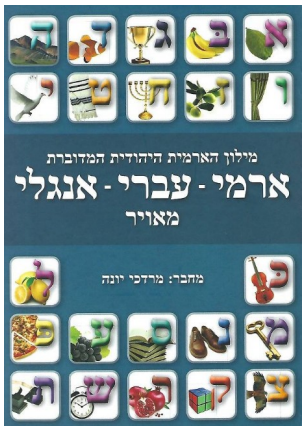
על פי המסורת מקור הקהילה ביהודים שהתיישבו באזור בעקבות גלות אשור ובבל ולא היו בין השבים לציון עם זרובבל ושאלתיאל, עזרא ונחמיה, בתקופת שלטונו של כורש מלך פרס אשר אפשר ליהודים לשוב ולהקים בארץ ישראל את בית המקדש השני.

על פי המקורות, בשנת 722 לפה"ס, שלמנאסר ה-5 מלך אשור כבש את ממלכת-ישראל. המלך תגלת-פלאסר ה-3 הפך את אשור לאימפריה והגלה חלק גדול מיהודי ממלכת ישראל הכבושה לשטחי אשור, לאזורים הידועים כארם-נהריים, ארם-צובא וארם-דמשק, מקום מושבם של שבטי הארמים הקדמונים. סרגון השני המשיך במסע הכיבושים של שבטי ממלכת-ישראל והמשיך בגלי ההגליה לממלכת אשור, לאזור אורמיה שהייתה מרכז הממלכה.

כאשר ממלכת אשור נכבשה ע"י הבבלים, המשיכו את מסע הכיבושים בארץ ישראל. נבוכדנצר מלך בבל כבש ב-609 לפה"ס את ארץ-ישראל, כולל את ממלכת יהודה, והפך אותה לממלכת חסות. מלכי יהודה מרדו בבבל, החל מיהויכין ב-597 לפה"ס. בכך החלה שרשרת נוספת של הגליית יהודים מארץ-ישראל לשטחי ממלכת בבל. לאחר מרד צדקיהו, ירושלים ובית-המקדש הראשון נחרבו וגרמו גל הגליה נוסף. ולאחר רצח גדליה בן-אחיקם שוב הגליה. בכך מרבית עם-ישראל מצא את עצמו בגלות בבל, עד לכיבושה ע"י כורש מלך פרס.

היהודים כעם זר באזור אורמיה לא הורשו להחזיק אדמות ולכן מיעטו לעסוק בחקלאות. מרביתם עסקו במסחר ובמלאכות חופשיות. לימים כל האזור נכבש ע"י העותומנים, ובתקופתם החלו גלים של עליה ושיבה לציון של יהדות אורמיה – הנאש דידן, החל מ-1895 כאשר עלו לארץ עשרות משפחות. ב-1905 היה גל עליה נוסף. בעקבות טבח העם הארמני תחת השלטון העות'מני, רבים מיהודי נאש דידן נמלטו מהאזור, וחלקם עלה לארץ. גל עליה המוני היה ב-1924: כ-300 משפחות הגיעו בהליכה רגלית קשה והתיישבו בירושלים. בני הקהילה היו ממקימי שכונת סנהדריה.

בתקופת שלטון סטאלין תושבים אזרים רבים הוגלו לקזחסטן, וביניהם יהודי נאש דידן שהתיישבו בבירה אלמה-אטה, עד לשנות התשעים. במהלך שנות החמישים עלתה רוב הקהילה מאזור אורמיה לארץ. לאחר נפילת השח הפרסי והקמת הרפובליקה האסלאמית באירן, נמלטו המשפחות שנשארו באזור, חלקן לארה"ב, חלקן לבאקו בירת אזרבייג'ן וחלקן עלו לארץ.

הקהילה שימרה את הלשון הארמית העתיקה – הלישן דידן (הלשון שלנו), שהייתה השפה השמית הבינלאומית הקרובה ביותר לעברית. חלקים נכבדים מכתבי הקודש כתובים בארמית, וחלקים מספר התנ"ך. ספר דניאל ברובו וחלקים מספר עזרא כתובים בארמית.

בימי בית ראשון הארמית הייתה לשון בינלאומית והייתה גם לשון העם. אחרי חרבן בית ראשון גם האצולה אמצה את השפה. בממלכת פרס הארמית הפכה להיות השפה הרשמית של האימפריה. בתקופת בית שני, לאחר חורבן הבית ובגלות בבל הארמית הפכה לשפה המדוברת של העם היהודי במקום העברית שהפכה ללשון קודש. לבסוף בתקופת האמוראים הארמית חדרה גם לספרות ההלכה :התלמוד והגמרא, וספר התפילה. הקדיש הוא בארמית, כך גם הכתובה שנכתבה ארמית ע"י חז"ל כדי שתהיה מובנת לעם, והיא נשארה סתומה בעידן המודרני כמגילת קודש, שהרבנים לא השכילו להתאימה לתחיית השפה העברית.

הארמית הייתה גם לשונו של ישוע הנוצרי ותלמידיו. חלקים מהברית-החדשה, הבשורות הראשונות נכתבו בארמית. יוסף בן-מתתיהו כתב את ספרו מלחמת היהודים במקור בארמית, ולאחר מכן תרגמו ליוונית. כשהמזרח התיכון נכבש ע"י הערבים, מרבית עמי האזור עברו לערבית. רק מיעוטים שמרו על ארמית כלשון מדוברת: יהודי כורדיסטן ואזרבייג'ן האירנית, אשורים, כלדים, ארמים-נוצרים ועוד. הארמית המדוברת המאוחרת קלטה מלים מהשפות באזור כמו: ערבית, פרסית, כורדית, טורקית ואזרית. גם בעברית המדוברת אנו נתקלים במלים ארמיות רבות.

מלבד הארמית הנאש דידן שימרו את התרבות והמורשת המיוחדת של העדה. המטבח מושפע מהאוכל האזרי: שילוב בין האוכל הפרסי והאוכל הטורקי. שימרו גם מנהגי חתונה עתיקים. בתחילת שנות ה-2000 קמה להקת "נאש דידן" ע"י הסולן אריק מרדכי, שיוצרת מוזיקת עולם עם מלים בלישן דידן. ב-2002 יצא תקליטם הראשון בשם "נאש דידן אידיילו" (האנשים שלנו הגיעו) ומאז הוציאו עוד שבעה אלבומים.

הקהילה מונה כיום כ-20,000 איש, שמרביתם גרים בירושלים ובחולון, ומיעוטם בתפוצות. הקהילה שומרת על הקשר באמצעות האתר http://nashdidan.co.il. וכן באמצעות ההתאחדות העולמית של דוברי ארמית ע"ר, בראשות ששון נעים היו"ר, שהוציאה לאור מילון ארמי-עברי-אנגלי מאויר אותו חיבר מרדכי יונה.

מטרות העמותה היא להחיות את השפה הארמית כשפה מדוברת הנלמדת באקדמיה, בדומה ליידיש ולדינו, להוציא לאור ספרות ארמית, לקיים פעילויות בארמית לטובת הקהילות דוברות ארמית בארץ ובעולם, לקיים קשרים בין עדות דוברות ארמית, ביניהם גם העדה הנוצרית-הארמית המוכרת כבני לאום רשמי ועצמאי בישראל.